

Rapportage Monitor Keuzedelen

METING 7 - DECEMBER 2021

Inhoud

Samenvatting en conclusies	3
1. Inleiding	6
2. Ontwikkelingen in het register keuzedelen	7
2.1 Keuzedelen per sector	8
3. Aanbod van gekozen keuzedelen	10
3.1 Deelname aan de monitor	10
3.2 Uitgangspunten bij de monitor	11
3.3 Ontwikkeling aanbod en gekozen keuzedelen	12
3.4 Keuzedelen in aanbod en gekozen per leerweg	12
3.5 Keuzedelen in aanbod en gekozen per niveau	14
3.6 Keuzedelen in register, aanbod en gekozen per sector	15
3.7 Ontwikkeling keuzedelen gekozen door aantallen studenten	16
3.8 Meest benutte keuzedelen in aanbod scholen	17
3.9 Keuzedelen waaraan een certificaat verbonden is	18
3.10 Niet-benutte keuzedelen	21
3.11 Niet-gekoppelde keuzedeel – kwalificatie combinaties in het aanbod	22
3.12 Individuele koppelingsverzoeken	23
3.13 Keuzeprocess en keuzevrijheid in keuzedeelverplichting	24
4. Resultaten voor keuzedelen	26
4.1 Resultaten behaald op afzonderlijke keuzedelen	26
4.2 Resultaten behaald op keuzedeelverplichting	29
5. Bijlage 1: Verantwoording opzet onderzoek	31
6. Bijlage 2: Begrippen en definities	32
7. Bijlage 3: Overzicht meerjarig niet benutte keuzedelen	36
8. Bijlage 4: Deelnemers monitor keuzedelen	37

Samenvatting en conclusies

In deze rapportage staat het aanbod van keuzedelen op scholen in het schooljaar 2020-2021 centraal. Dit zijn de belangrijkste bevindingen uit de monitor:

Omvang register

De keuzedelen vormen het ‘ademend vermogen van de kwalificatiestructuur’: ze bewaken de continue actualiteit van de kwalificatiestructuur. De monitor laat zien dat keuzedelen die functie ook goed vervullen. Op het meetmoment (oktober 2021) zaten er 1230 keuzedelen in het register keuzedelen, een stijging van 8% ten opzichte van het jaar daarvoor. Tegelijkertijd worden keuzedelen ook uitgefaseerd of vervangen: inmiddels zijn er ook al 116 nieuwe versies van keuzedelen, een kleine 10%.

De nieuwe (88) keuzedelen in het register zijn allemaal niet gekoppelde keuzedelen. Ze hebben wel een penvoerder: het merendeel is ontwikkeld voor de sectoren Techniek en gebouwde omgeving (32) en Zorg, welzijn en sport (34).

Deelname aan de monitor

Aan de monitor hebben bij de 6e meting in totaal 52 onderwijsinstellingen meegedaan. Bij de 5e waren er dat nog 57. Het lijkt erop dat de coronacrisis nog steeds van invloed is op de deelname aan de monitor. Ook organisatorische overwegingen (fusie, interne reorganisatie) spelen waarschijnlijk een rol. Onderzocht wordt hoe we de deelname de komende jaren kunnen laten stijgen. Daarbij wordt onder andere gekeken naar het verminderen van de administratieve lasten voor het aanleveren van de data.

Ontwikkeling aanbod en gekozen keuzedelen

Keuzedelen worden goed benut door onderwijsinstellingen. 94% van de keuzedelen zit in het aanbod van de scholen. Van dat aanbod worden er 868 ook gekozen door studenten. Dat is 81% van het aanbod en 76% van het register. Vorig jaar waren die percentages 93% (in aanbod) en 78% (gekozen), dus in hoge mate vergelijkbaar.

Aanbod en gekozen keuzedelen per leerweg

Er is steeds minder onderscheid tussen typische ‘bol-’ en ‘bbl’-keuzedelen. Het aantal keuzedelen dat alleen in één leerweg aangeboden wordt daalt gestaag. Bij de bol van 209 in de 4e meting naar 153 ‘bol-keuzedelen’ in de 7e meting, een daling van ruim een kwart; bij de bbl in dezelfde periode een daling van 107 naar 76.

Aanbod en gekozen keuzedelen per niveau

Vergelijkbaar met vorige metingen is er een relatief lage benutting van het aanbod keuzedelen door studenten in de Entree-opleiding: slechts 16 van de 41 keuzedelen in de aanbod van de onderwijsinstellingen wordt ook feitelijk gekozen door studenten (39%). Bij de basisberoepsopleiding ligt het percentage op 70%, bij de vakopleiding 75% en bij niveau-4 is er een benutting van 84% van de keuzedelen in het aanbod dat wordt gekozen door studenten.

Benutting keuzedelen per onderwijsinstelling

Er is sprake van een stabilisatie van het aantal deelnemers per keuzedeel. Tegelijkertijd worden er wel meer keuzedelen aangeboden per onderwijsinstelling. Dat duidt op een grotere keuzevrijheid voor deelnemers in het mbo.

Aanbod en gekozen keuzedelen waaraan een certificaat is verbonden

Er komen meer keuzedelen waaraan een certificaat is verbonden en er zijn meer deelnemers in de derde leerweg die deze certificaten kiezen.

In oktober 2020 waren er 190 keuzedelen waaraan een certificaat verbonden is. Een jaar eerder waren dat er nog 169. Van deze certificaten zaten er 89% (170) in het aanbod van de bol. Bij de bbl en de derde leerweg zijn die percentages respectievelijk 87% (165) en 34% (64).

Uit de monitor blijkt dat van de 8.123 gemaakte keuzes door deelnemers in de derde leerweg er 3.373 (42%) een keuzedeel waaraan een certificaat is verbonden hebben gevolgd. Dat is een duidelijk stijging ten opzichte van de vorige meting. Bij de vorige meting waren dat er nog ca. 2.000. Een stijging van meer dan 50%.

Niet-benutte keuzedelen

Het aantal langdurig (vier jaar of meer) niet-benutte keuzedelen is gering. Het gaat slechts om 22 keuzedelen, nog geen 2% van het totaal. Dat komt mede doordat een aantal langdurig niet-benutte keuzedelen is uitgefaseerd op advies van de sectorkamers.

Niet-gekoppelde keuzedelen in het aanbod

Uit de monitor blijkt dat (een aantal) scholen voorsorteren op het loslaten van de koppeling getuige de sterke stijging van het aantal keuzedelen in het eigen aanbod dat niet aangeboden mag worden bij een opleiding omdat het niet gekoppeld is. Ten opzichte van vorig jaar is er sprake van een verdubbeling.

Wijze van kiezen door - en keuzemogelijkheden voor - studenten

Binnen onderwijsinstelling is er veel ruimte voor de afzonderlijke opleidingen om zelf te bepalen op welke wijze studenten keuzedelen mogen kiezen.

Uit de monitor blijkt dat er over het geheel genomen sprake is van een lichte stijging van de het aantal gekozen keuzedelen door studenten. Helemaal geen keuzemogelijkheid (een veelgehoorde klacht van JOB) komt in ieder geval nauwelijks voor bij de scholen die hebben deelgenomen aan de monitor.

Resultaten op keuzedelen en op de keuzedeelverplichting

Op basis van met het Register Onderwijsdeelnemers (ROD, voorheen BRON) uitgewisselde resultaten behaald op keuzedelen is gekeken naar het effect van de introductie van de slaag-zak regeling op het diplomarendement. Omdat er ook in het afgelopen jaar nog coronamaatregelen waren kan dat effect niet zuiver beoordeeld worden.

Het percentage studenten dat een onvoldoende resultaat behaald op de keuzedelen is stabiel op 12 tot 14%. Maar er zijn wel wat verschillen tussen typen keuzedelen. Op met name de (meer theoretische) keuzedelen gericht op doorstroming worden lagere resultaten behaald.

beroepsonderwijs bedrijfsleven

Wanneer gekeken wordt naar het behaalde resultaat op de keuzedeelverplichting ontstaat een ander beeld. Op basis hiervan zou één op de 5 tot bijna 4 studenten in het mbo zijn diploma niet halen omdat niet voldaan is aan de eerste eis uit de slaag-zakregeling: “Het aantal gevolgde keuzedeel uren moet gelijk of groter zijn dan de omvang van de keuzedelenverplichting”. We gaan ervan uit dat dit geheel toe te schrijven is aan de coronamaatregelen. Die bieden de ruimte om af te wijken van deze eerste eis. Mogelijk hebben veel studenten wel voldaan aan de uren-eis maar is er geen examen afgenomen waardoor er geen resultaat gedeeld kon worden met ROD. Wanneer vervolgens gekeken wordt naar alleen de studenten die wel hebben voldaan aan de uren dan zien we dat slechts weinig studenten zakken op basis van de keuzedeelverplichting: slechts 4% (bij Middenkader 4-jarig tot 13% bij de Entree-opleiding).

Voor een meer gedetailleerd overzicht over de benutting van de keuzedelen wordt verwezen naar het dashboard keuzedelen dat gepubliceerd wordt op de site van SBB:
www.s-bb.nl/onderwijs/kwalificeren-en-examineren/keuzedelen/monitor-keuzedelen.

1. Inleiding

Dit is de zevende editie van de Monitor keuzedelen. En het is de tweede in de corona-periode. Dat heeft effect op het aantal deelnemende scholen en ook op de behaalde resultaten op de keuzedeelverplichting.

Deze rapportage is gebaseerd op de uitvraag van DUO die gedaan is in het voorjaar van 2021. Daarbij gold het aanbod keuzedelen per augustus 2020 als uitgangspunt. De monitor heeft dus betrekking op het aanbod van keuzedelen in het schooljaar 2020-2021. Naast de uitvraag door DUO is ook het overzicht van behaalde resultaten op de keuzedeelverplichting van ROD benut.

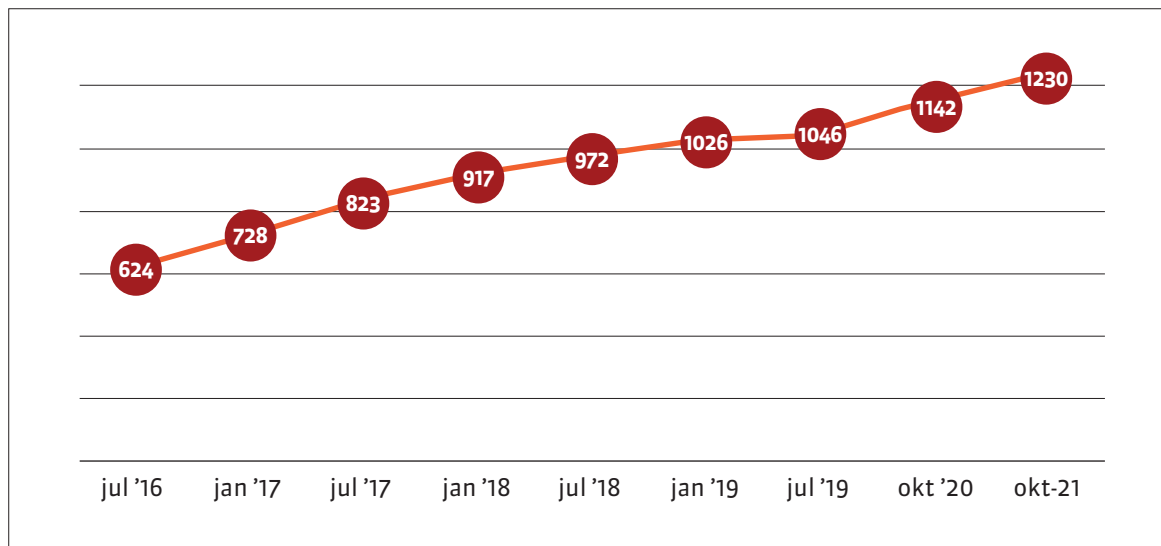
Voor de analyse van het register keuzedelen in hoofdstuk 2 is uitgegaan van het aanbod aan keuzedelen per oktober 2021 zodat de rapportage een zo'n geactualiseerd mogelijk beeld geeft van de stand van zaken.

De monitor laat in zien dat de keuzedelen hun plek hebben gevonden in het mbo. Ze worden goed benut, de keuzevrijheid voor studenten stijgt geleidelijk en de behaalde resultaten op keuzedelen en keuzedeelverplichting zijn goed. Alleen is het laatste door de coronamaatregelen nog niet goed te beoordelen. Scholen hebben de ruimte gekregen vrijstelling te verlenen op de keuzedeelverplichting. Daarvan is in ruime mate gebruik van gemaakt door de deelnemende scholen. Verder zien we dat de keuzedelen waaraan een certificaat is verbonden beter benut worden voor om- en bijscholing, al gaat het daarbij nog maar om een relatief gering aantal deelnemers.

In het afgelopen jaar is de monitor geëvalueerd. Daaruit is geconcludeerd dat de monitor voldoende toegevoegde waarde heeft om hem te verlengen. Wel wordt onderzocht hoe de administratieve processen voor de scholen die de data moeten aanleveren, verlicht kunnen worden en hoe de toegevoegde waarde van de monitor verhoogd kan worden voor de onderwijsinstellingen.

2. Ontwikkelingen in het register keuzedelen

Het register keuzedelen bevat op 1 oktober 2021 1230 keuzedelen¹, een groei in een jaar van 88 keuzedelen oftewel 7%.



Figuur 1 Ontwikkeling omvang register keuzedelen

Vanaf oktober 2020 konden scholen keuzedelen indienen met behulp van de keuzedeeltool. Dat gaf hen de optie geheel zelf of samen met SBB het keuzedeel te ontwikkelen. De meeste indieners kozen voor de tweede optie. De tool lijkt wel te hebben gezorgd voor een lichte toename van het aantal aanvragen. Een andere verklaring voor de lichte stijging in het tempo van de groei van het register is mogelijk het wegvallen van de sectorkamer als opdrachtgever voor de ontwikkeling. Door de veranderaanpak keuzedelen hebben sectorkamers geen actieve rol meer bij de ontwikkeling van keuzedelen. Ze behouden nog wel een appèlfunctie (waaronder het uitfaseren van niet-benutte keuzedelen), ze hebben ze een rol bij het valideren van een keuzedelen waaraan een certificaat is verbonden én bij het onderhoud van de gekoppelde keuzedelen.

Waar er aan de ene kant keuzedelen bij zijn gekomen zijn er aan de andere kant ook keuzedelen uitgefaseerd. De meeste van deze keuzedelen zijn vervangen door nieuwe keuzedelen. Sommige keuzedelen zijn gesplitst en andere weer samengevoegd. De conversietabel keuzedelen, die te vinden is in het register keuzedelen, laat het volgende zien:

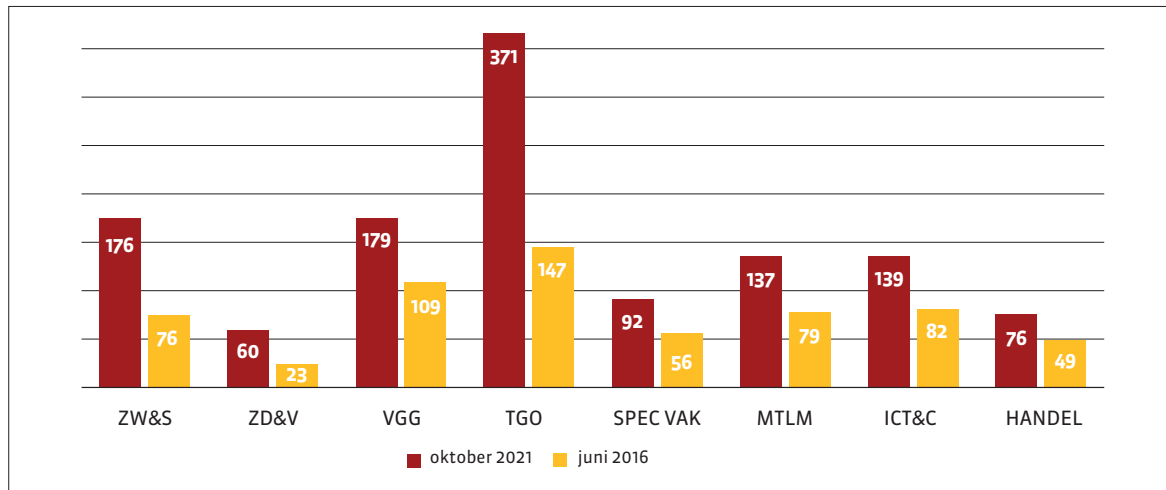
Totaal uitgefaseerde keuzedelen	109
Keuzedelen die niet vervangen zijn	14
Keuzedelen die wel vervangen zijn	95
Nieuwe versies van bestaande keuzedelen	116

De tabel laat zien dat een kleine 10% van de keuzedelen in onderhoud is geweest of volledig uitgefaseerd is. Bij een deel van de uitgefaseerde keuzedelen is dat gebeurd op voordracht van de sectorkamers zijn omdat ze vier of meer jaren niet opgenomen zijn in het aanbod van onderwijsinstellingen.

¹ Bij dit aantal is uitgegaan van alle keuzedelen die benut kunnen worden in het onderwijs. Daar zitten ook keuzedelen bij die inmiddels uitgefaseerd zijn maar nog wel aangeboden mogen worden. Het netto aantal 'unieke' keuzedelen ligt dus lager.

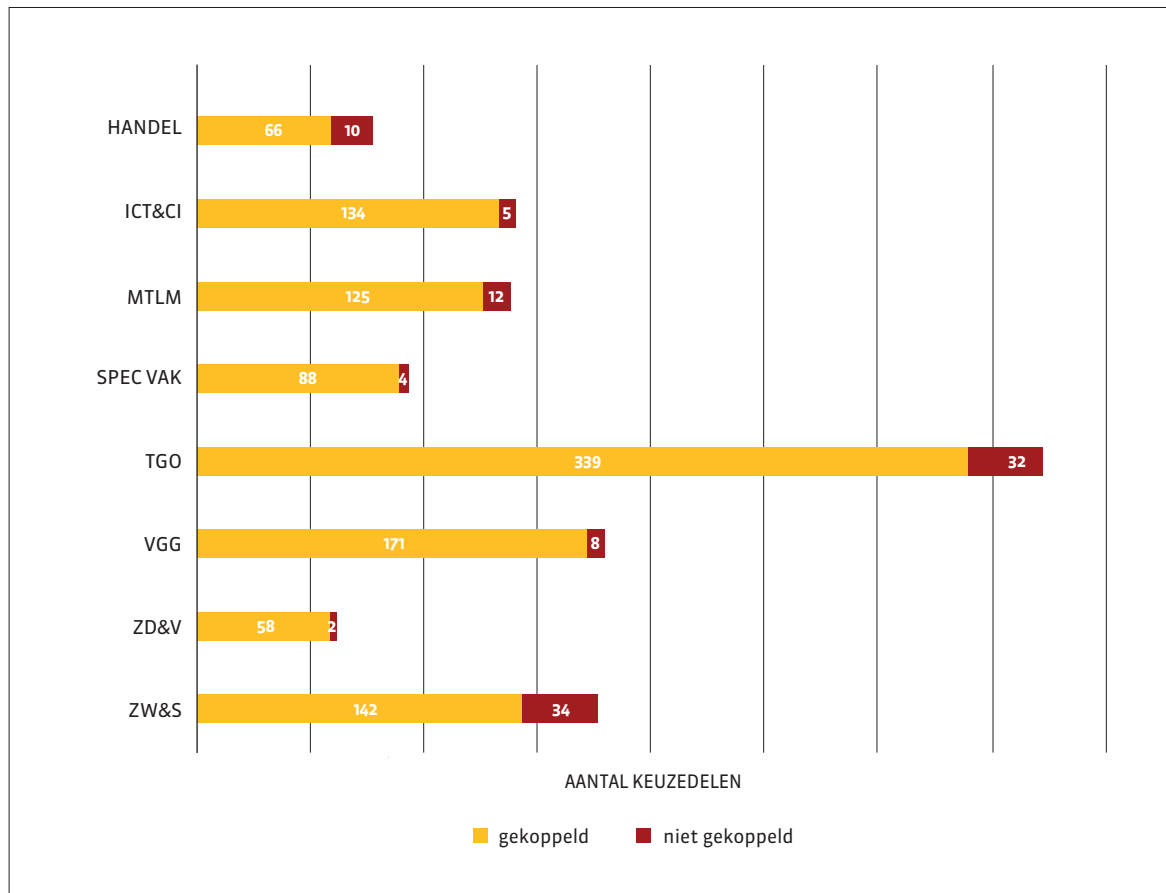
2.1 Keuzedelen per sector

Figuur 2 laat zien wat de ontwikkeling van het aantal keuzedelen per sector is sinds 2016.



Figuur 2 Ontwikkeling keuzedelen per sector

De grafiek laat zien dat er een wisselende groei is per sector. In absolute zin was de groei het sterkst bij de sector Techniek en gebouwde omgeving (TGO): van 147 naar 371 keuzedelen, een groei van 250%; in relatieve zin was de groei bij Zakelijke dienstverlening en veiligheid (ZDV) nog iets groter: een groei van 260%, van 23 naar 60 keuzedelen.

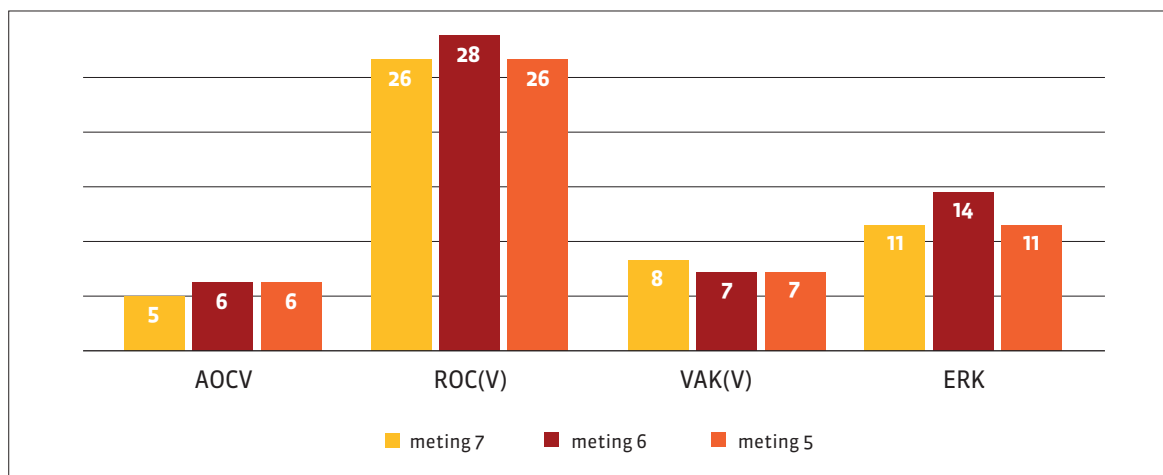


Figuur 3 Samenstelling keuzedeelen per sector

Vanaf oktober 2020 worden nieuwe keuzedeelen niet meer gekoppeld aan kwalificaties. Dat betekent dat scholen de vrijheid hebben om zelf te bepalen bij welke opleiding ze het keuzedeel willen aanbieden. Deze keuzedeelen worden wel ‘ontwikkeld voor’ één of meerdere kwalificaties en hebben een sectorkamer als penvoerder. Uiteindelijk blijven de sectorkamers wel verantwoordelijk voor het onderhoud van de keuzedeelen. Figuur 3 laat zien dat de nieuwe ‘niet gekoppelde keuzedeelen’ vooral ontwikkeld zijn voor de sectoren Techniek en gebouwde omgeving (32 keuzedeelen) en Zorg, welzijn en sport (34 keuzedeelen).

3. Aanbod en gekozen keuzedelen

3.1 Deelname aan de monitor



Figuur 4 Deelname aan de monitor

Aan de monitor hebben bij de 6e meting in totaal 52 onderwijsinstellingen meegedaan (zie bijlage 4). (Twee onderwijsinstellingen die vallen onder de categorie ‘overig’ zijn niet opgenomen in figuur 4.) Vorig jaar waren er dat nog 57. Het lijkt erop dat de coronacrisis nog steeds van invloed is op de deelname aan de monitor. Maar een(re)organisatie na bijvoorbeeld een fusie, kan ook een reden zijn om ‘even’ niet deel te nemen. Dat was het afgelopen jaar aan de orde bij enkele roc’s.

Ook administratieve argumenten blijken een blokkade voor deelname aan de monitor. In het afgelopen jaar is de monitor geëvalueerd. Daaruit blijkt dat afhankelijk van het administratieve systeem van de onderwijsinstellingen het verzamelen van de data voor de uitvraag meer of minder werk kost. Vooral scholen voor wie het veel tijd kost om de data te verzamelen geven minder prioriteit aan de monitor. Het komende jaar wordt onderzocht hoe de data-uitwisseling verlicht kan worden. Tegelijkertijd wordt onderzocht hoe de toegevoegde waarde van de monitor voor de onderwijsinstelling zelf verhoogd kan worden.

3.2 Uitgangspunten bij de monitor

Twee van de kernvragen bij de uitvraag zijn:

- a. Welke keuzedelen zitten in het aanbod per kwalificatie/leerweg?
- b. Welke van deze keuzedelen zijn ook gekozen door studenten?

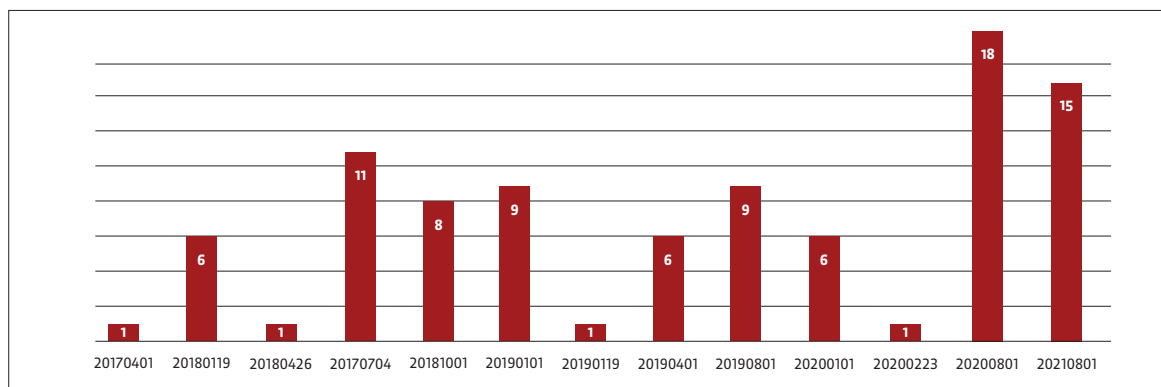
In dit hoofdstuk geven we de ontwikkeling van het aanbod en gekozen keuzedelen weer. We vergelijken daarbij de uitkomsten van meting 7 met vorige metingen.

Om deze vraag te beantwoorden hebben we twee bronnen benut:

- De uitvraag onder de onderwijsinstellingen door DUO
- De resultaten op de keuzedeelverplichting die de onderwijsinstelling uitwisselt met ROD

De kanttekening die je kunt plaatsen bij de uitvraag is dat die geen volledig beeld oplevert omdat niet alle scholen meedoen. Daarentegen geldt als kanttekening bij de tweede bron dat hij niet helemaal actueel is omdat de uitwisseling van resultaten met ROD door onderwijsinstellingen pas plaatsvindt na diplomering.

Als peilmoment voor de uitvraag is uitgegaan van het aanbod keuzedelen per augustus 2020. De rapportage geeft daarmee het overzicht van de door de geënquêteerde scholen benutte keuzedelen in het schooljaar 2020 – 2021.

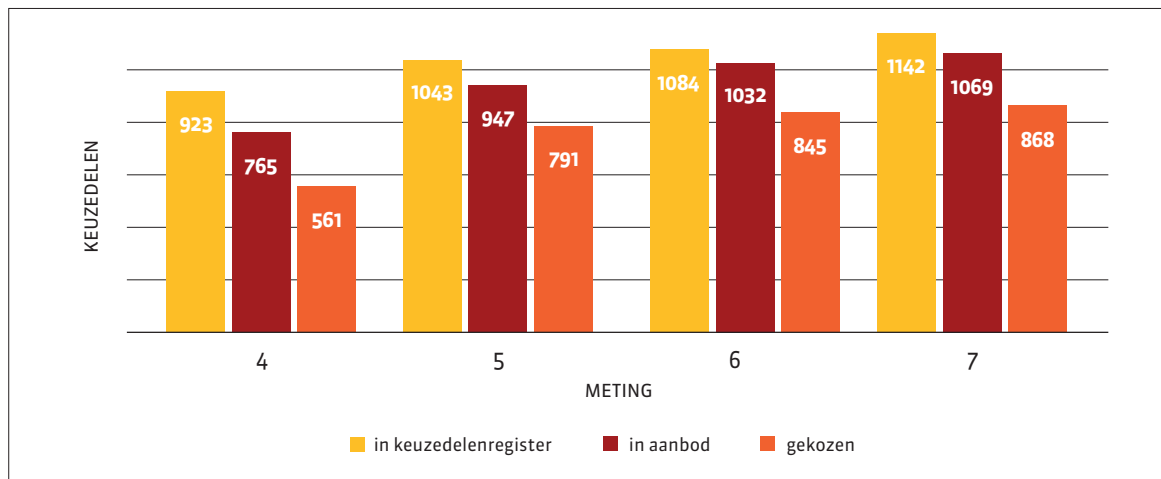


Figuur 5 Keuzedelen met een einddatum in het aanbod van scholen

Meegenomen in het aanbod van de scholen zijn ook de keuzedelen die op dat ogenblik al geëxpireerd waren. Dat zijn de keuzedelen die in figuur 5 opgenomen zijn. Wanneer studenten deze keuzedelen in een vroegtijdig stadium hebben gekozen kunnen ze in sommige gevallen ook na de expiratedatum nog aangeboden worden.

Een uitgebreidere methodologische toelichting en toelichting op de gehanteerde begrippen en afkortingen vindt u in bijlage 1 van deze rapportage.

3.3 Ontwikkeling aanbod en gekozen keuzedelen

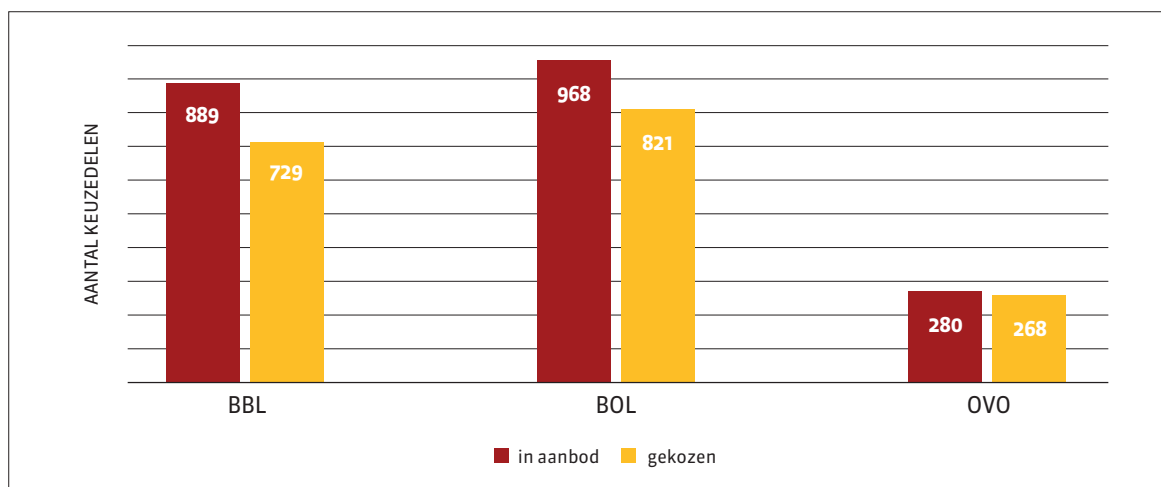


Figuur 6 Keuzedelen in het register, aanbod en gekozen door studenten

Figuur 6 laat zien dat de keuzedelen goed benut worden door de onderwijsinstellingen. In augustus 2020 bevatte het register 1142 keuzedelen. Daarvan zaten er 1.069 (94%) in het aanbod van de scholen. Van dat aanbod werden er vervolgens 868 (76%) ook feitelijk gekozen door studenten. Vorig jaar waren die percentages 93% (in aanbod) en 78% (gekozen); dus in hoge mate vergelijkbaar.

3.4 Keuzedelen in aanbod en gekozen per leerweg

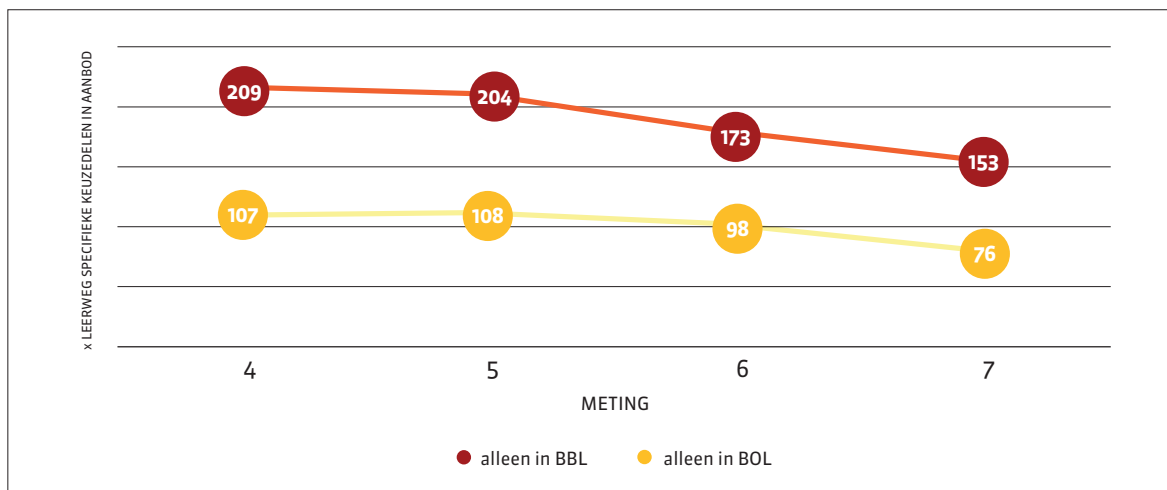
Figuur 7 laat zien hoe het onderwijs de keuzedelen per leerweg benut. Verreweg het grootste deel van de in het onderwijs aangeboden keuzedelen wordt aangeboden in de bol: 968 van de 1142 keuzedelen (85%). Voor de bbl ligt het aandeel benutte keuzedelen op 78% en bij de derde leerweg (OVO) op 25%.



Figuur 7 Aanbod en gekozen keuzedelen per leerweg

Opvallend ten opzichte van de vorige meting is dat het verschil tussen keuzedelen in het aanbod en gekozen door studenten bij de derde leerweg een stuk kleiner geworden is. Bij deze meting is er nauwelijks een verschil: 280 in het aanbod, 268 gekozen; vorig jaar 204 keuzedelen in het aanbod en 87 gekozen. Oftewel een percentage gekozen van 96% in de zevende meting tegenover 43% bij de vorige meting.

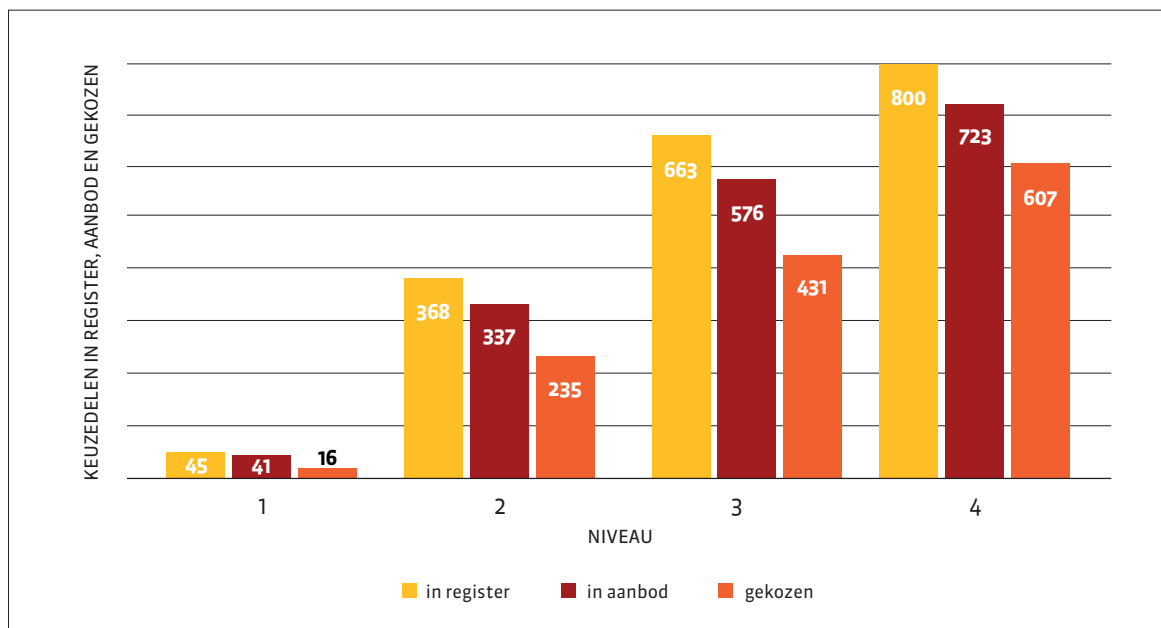
In het verleden was er nog wel discussie of keuzedelen in de bbl kans van slagen hadden. Figuur 7 laat al zien dat het gros van de keuzedelen uit het register ook benut wordt in de bbl. Figuur 8 laat vervolgens zien dat er steeds minder onderscheid tussen typische 'bol'- en 'bbl'-keuzedelen. Het aantal keuzedelen dat alleen in één leerweg aangeboden wordt daalt gestaag. Bij de bol daalt dat van 209 in de 4e naar 153 in de 7e meting, een daling van ruim een kwart. Bij de bbl daalt het aantal in dezelfde periode van 107 naar 76 keuzedelen. Dat aandeel is in hetzelfde tempo gedaald. Het is een indicatie dat scholen steeds beter in staat zijn de verschillende typen van keuzedelen aan te bieden voor diverse typen deelnemers.



Figuur 8 Ontwikkeling specifieke 'leerweg' keuzedelen

3.5 Keuzedelen in aanbod en gekozen per niveau

Figuur 9 laat zien hoe de keuzedelen per niveau benut worden. De optelsom van de keuzedelen per niveau komt ruim boven het aantal in het register omdat keuzedelen in veel gevallen gekoppeld zijn aan meerdere niveaus.

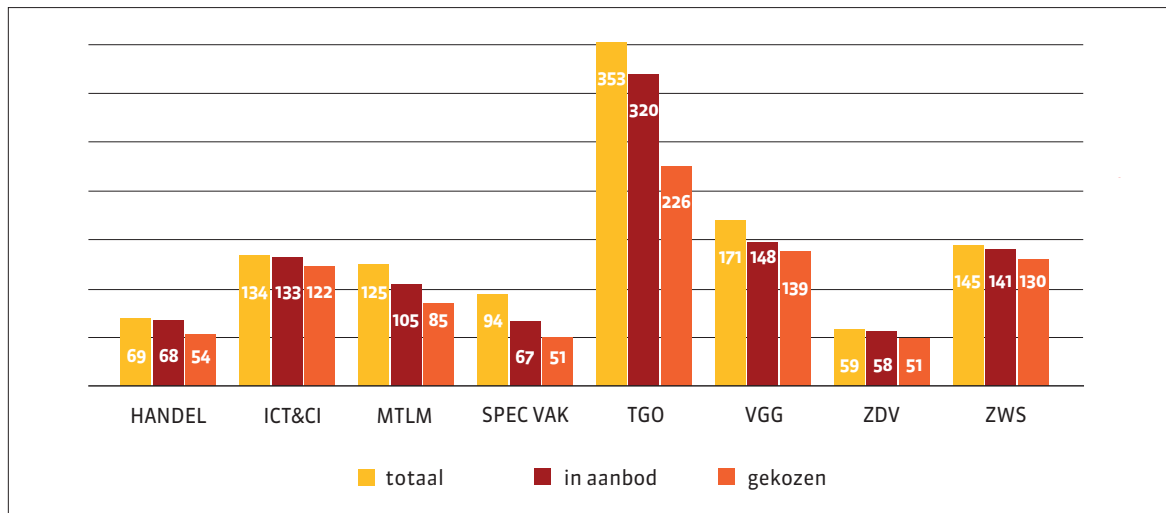


Figuur 9 Benutting keuzedelen per niveau

Wat opvalt is de lage benutting van het aanbod door studenten in de Entree-opleiding : slechts 16 van de 41 keuzedelen in de aanbod van de onderwijsinstellingen wordt ook feitelijk gekozen door studenten (39%). Bij de vorige meting was dit aandeel overigens vergelijkbaar laag. De benutting bij de andere leerwegen is als volgt: 70% bij de basisberoepsopleiding, 75% bij de vakopleiding op niveau 3 en bij niveau-4 (middenkader- en specialistenopleiding) is er een benutting van 84% van de keuzedelen dat wordt gekozen door studenten.

3.6 Keuzedelen in register, aanbod en gekozen per sector

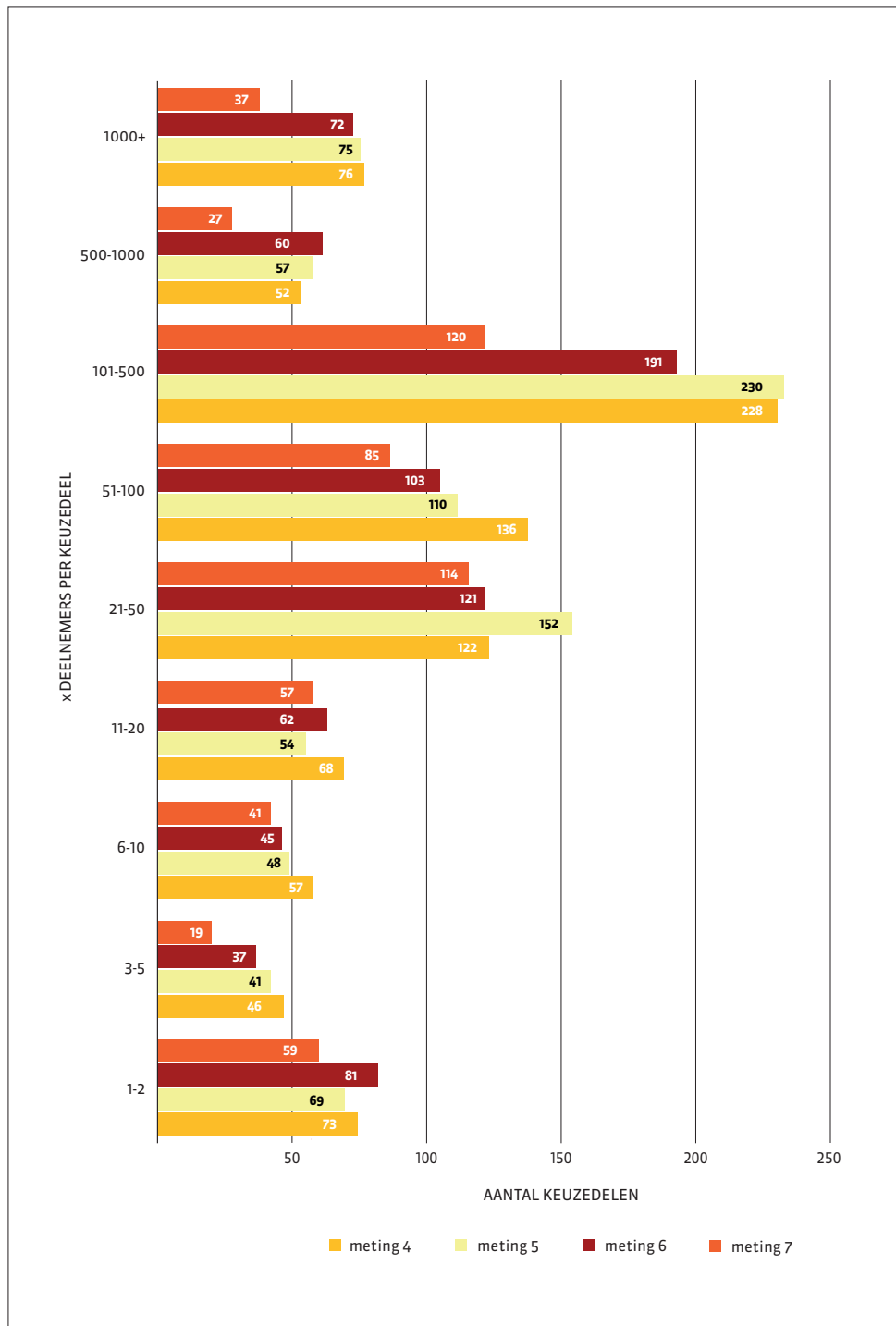
Figuur 10 laat zien hoe de keuzedelen per sector benut worden. Het beeld wijkt daarin niet af van voorgaande metingen: een hoge mate van benutting bij de sectoren Handel, ICT en creatieve industrie, Zakelijke dienstverlening en veiligheid en Zorg, welzijn en sport. Een lagere mate van benutting bij de sectoren Specialistisch vakmanschap en Techniek en gebouwde omgeving.



Figuur 10 Keuzedelen in register, aanbod en gekozen per sector

3.7 Ontwikkeling keuzedelen gekozen door aantallen studenten

Tabel 11 laat zien in welke mate keuzedelen benut worden door studenten uitgedrukt in deelnemersaantallen. Er lijkt sprake te zijn van een stabilisatie van het aantal deelnemers.



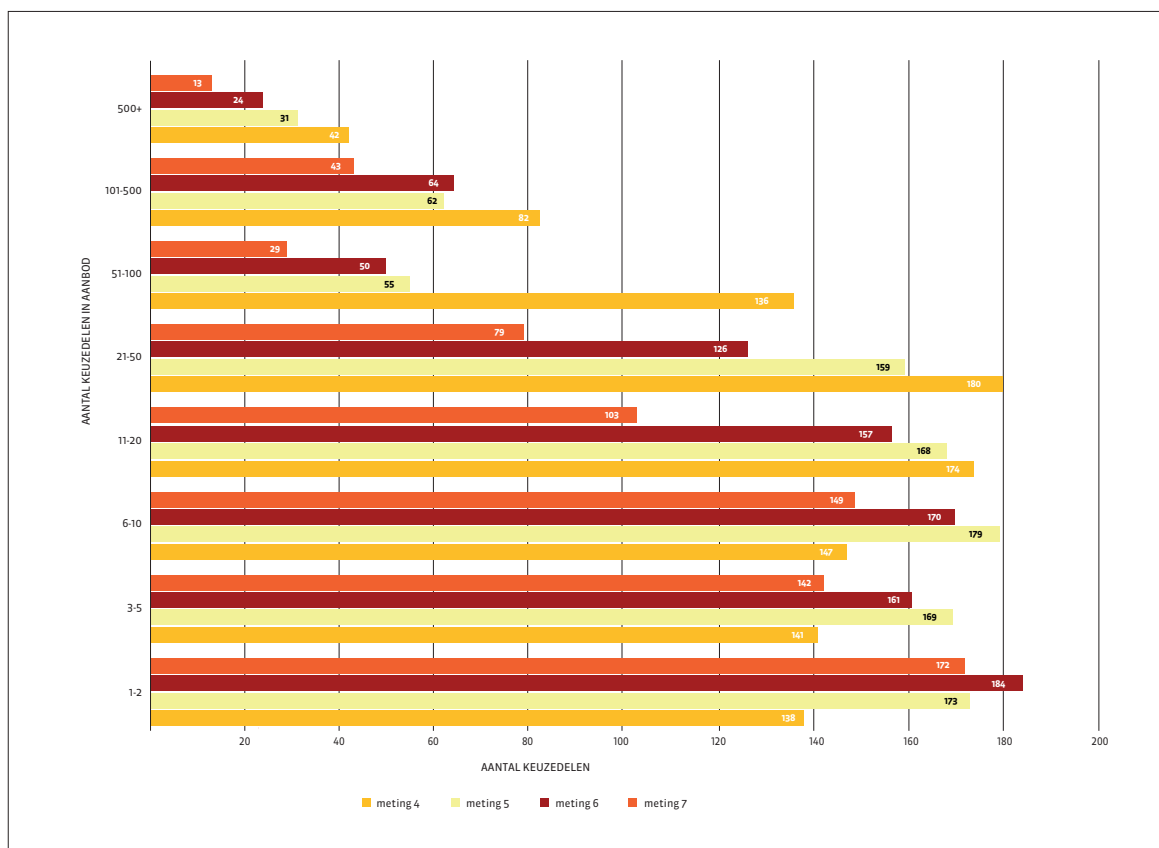
Figuur 11 Kwantitatieve benutting keuzedelen door studenten

De grootste ontwikkeling zit hem in de daling van het aantal keuzedelen dat aangeboden wordt aan 21 tot 50 deelnemers (van 152 naar 122) ten faveure van het aantal keuzedelen dat aangeboden wordt aan 51 tot 100 deelnemers (een stijging van 110 naar 136 keuzedelen).

Dit is geen verrassende uitkomst. Per slot hebben alle studenten in het mbo nu een paar jaar allemaal een opleiding waarin de keuzedeelverplichting geldt en stijgt het aantal studenten in het mbo niet. Omdat het aantal keuzedelen nog wel stijgt is hooguit een lichte daling van het aantal deelnemers per keuzedeel te verwachten.

3.8. Meest benutte keuzedelen in aanbod scholen

Figuur 12 laat een duidelijke stijging zien van het aantal keuzedelen dat aangeboden wordt per onderwijsinstelling. In de categorieën van keuzedelen die aangeboden worden op 11 tot 20 opleidingen en hoger is sprake van een stijging. De stijging is het meest opvallend bij de categorie keuzedelen die aan 51 tot 100 opleidingen aangeboden worden: een stijging van 55 naar 136 keuzedelen waarvoor dit geldt. Een mogelijke verklaring is dat enkele roc's hun aanbod keuzedelen sterk hebben laten stijgen.

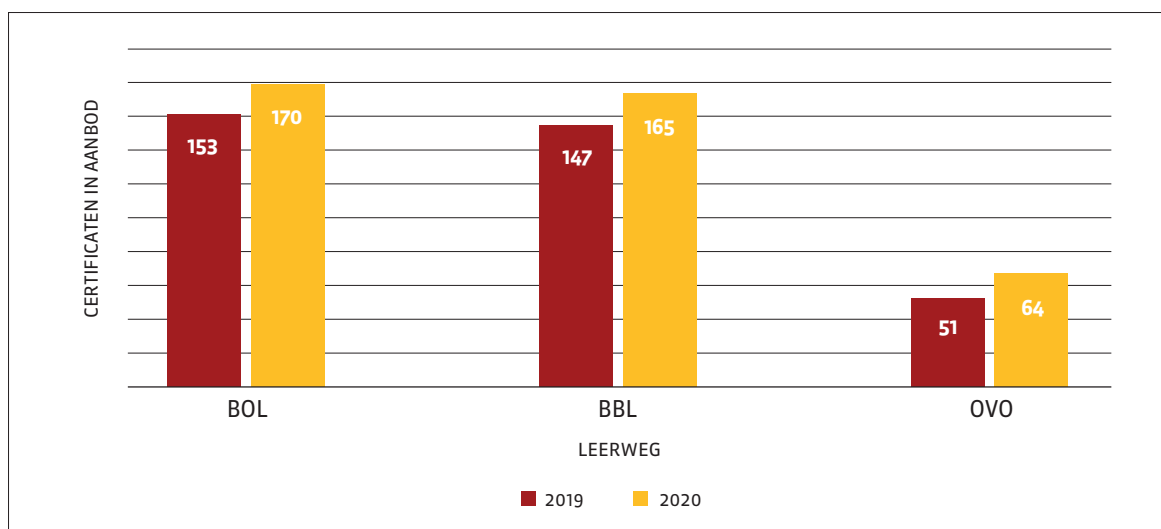


Figuur 12 Ontwikkeling aantal keuzedelen in aanbod scholen

Omdat het aantal studenten dat keuzedelen heeft gevolgd ongeveer gelijk is gebleven, zoals blijkt uit figuur 11, is dit een indicatie dat er meer te kiezen valt voor studenten.

3.9 Keuzedelen waaraan een certificaat verbonden is

In het kader van het Actieplan leerbanen is het afgelopen jaar veel aandacht besteed aan de inzet van certificaten voor om- en bijscholing van werkenden en werkzoekenden. Er is een actie uitgezet om te onderzoeken aan welke keuzedelen een certificaat verbonden kan worden. Dat aantal is in het register gestegen. In oktober 2020 waren dat er 190, een jaar eerdere waren dat er nog 169. Die keuzedelen vinden ook hun weg in het aanbod van onderwijsinstellingen. Figuur 13 laat zien dat van de 190 er 170 (89%) in het aanbod van de bol zit. Bij de bbl en de derde leerweg zijn die percentages respectievelijk 165 (87%) en 64 (34%).

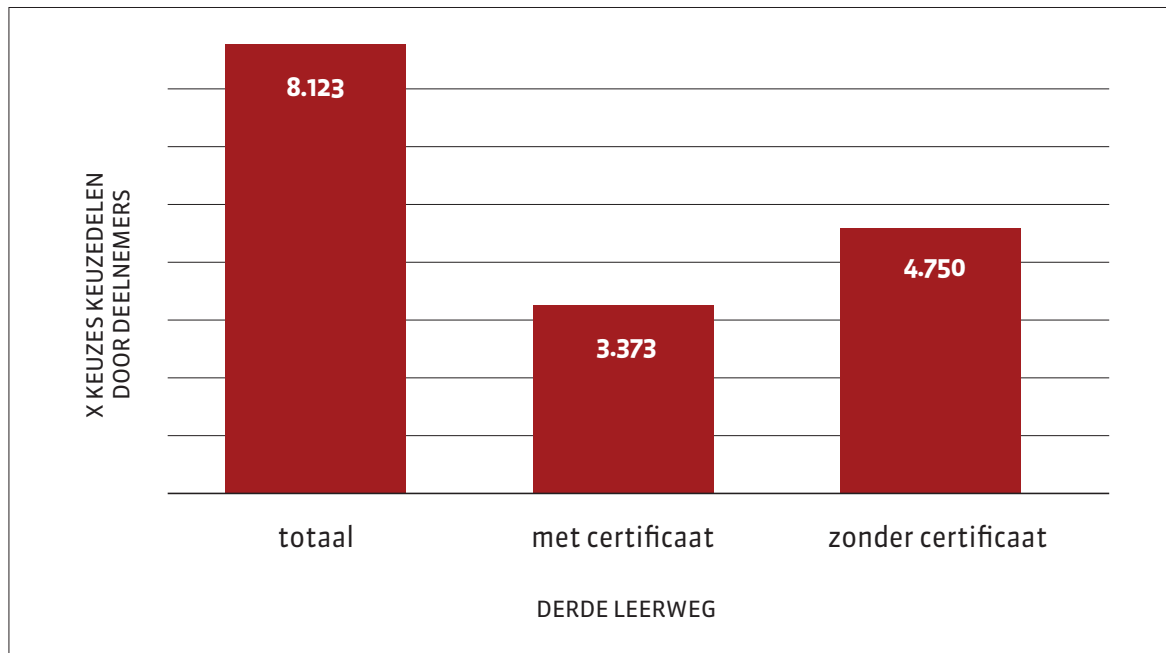


Figuur 13 Keuzedelen waaraan een certificaat is verbonden in aanbod

Interessanter nog is om te weten of deze keuzedelen ook echt ingezet worden waarvoor ze bedoeld zijn: voor om- en bijscholing in de derde leerweg. De bij ons bekende cijfers maken dat niet helemaal duidelijk. Deze keuzedelen kunnen in de derde leerweg op twee manieren ingezet worden: als onderdeel van de keuzedeelverplichting voor wie via de derde leerweg een volledig diplomatraject doorloopt én voor wie alleen zelfstandig een keuzedeel waaraan een certificaat is verbonden is volgt in het kader van om- of bijscholing. Dat onderscheid wordt niet zichtbaar in de data van DUO. Met die nuanciering is het toch de moeite waard om te kijken naar de ontwikkeling van de keuzedelen waaraan een certificaat is verbonden in de derde leerweg.

Figuur 14 laat zien dat er 8.123 keuzes zijn gemaakt voor keuzedelen in de derde leerweg, waarvan in 3.373 gevallen een keuzedeel is gekozen waaraan een certificaat is verbonden hebben gevolgd. Dat aandeel is 42%, een veel hoger percentage dan in de bol (23%) en de bbl (33%). En dat betekent dus dat -volgens verwachting- de keuzedelen waaraan een certificaat verbonden is naar verhouding beter benut worden in de derde leerweg.

Ook in absolute zin is het aantal deelnemers dat in de derde leerweg een keuzedeel heeft gevolgd gestegen. Bij de vorige meting waren dat er nog ca. 2.000. Een stijging van meer dan 50%. Toch gaat het nog steeds om relatief geringe aantallen deelnemers in de derde leerweg afgezet tegen het totaal aantal deelnemers in het mbo.



Figuur 14 Aantal gemaakte keuzes voor keuzedelen in derde leerweg met en zonder certificaat

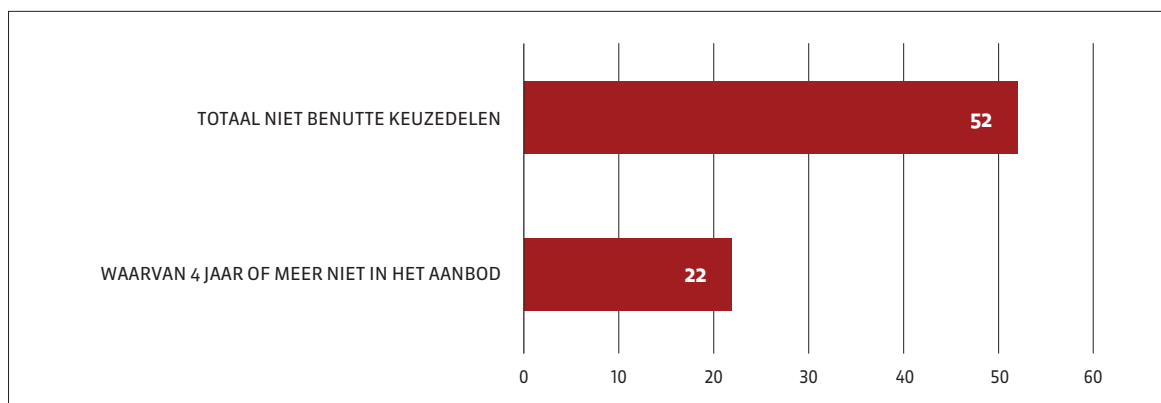
De tabel laat zien welke keuzedelen waaraan een certificaat verbonden is het meest gekozen worden in de derde leerweg. Het is opmerkelijk dat twee generieke keuzedelen (“Lean en creatief” en “Digitale vaardigheden gevorderd”) de meest gekozen certificaten zijn. Bij om- en bijscholing verwacht je eerder gerichtere scholing op een functie of aspect van een beroep. Naast deze twee zijn het vooral keuzedelen uit de zorg die goed benut worden. In die sector worden de certificaten het meest ingezet voor om- en bijscholing.

Tabel 1 Meest gekozen keuzedelen waaraan een certificaat is verbonden in derde leerweg.

Keuzedeel waaraan een certificaat is verbonden	Deelnemers OVO
K0512 Lean en creatief	1140
K0023 Digitale vaardigheden gevorderd	825
K0165 Ondernemerschap mbo	239
K0159 Jeugd- en opvoedhulp	201
K0022 Digitale vaardigheden basis	168
K0905 Helpende plus	120
K0290 Werken met baby's	108
K0137 Zorg en technologie	74
K0067 Mensen met niet-aangeboren hersenletsel	73
K0138 Zorginnovaties en technologie	49
K0470 Houder van honden en katten	46
K0400 Security in systemen en netwerken 1	34
K0118 Verzorgende en verpleegtechnische handelingen	32
K0443 Verbreding procesoperator in de productie-industrie geschikt voor niveau 3 en 4	27
K0418 Verdieping meng- en scheidingstechnieken industriële processen geschikt voor niveau 3	26
K0444 Security in systemen en netwerken 2	22
K0611 BSO 8 tot 12 jaar	22
K0790 Belevingsgericht werken	22
K0717 Agile game productie	21
K0745 Assisteren bij zorg en welzijn	20
K0066 Mensen met licht verstandelijke beperking me	19
K0119 Verplegende en verpleegtechnische handelingen	15

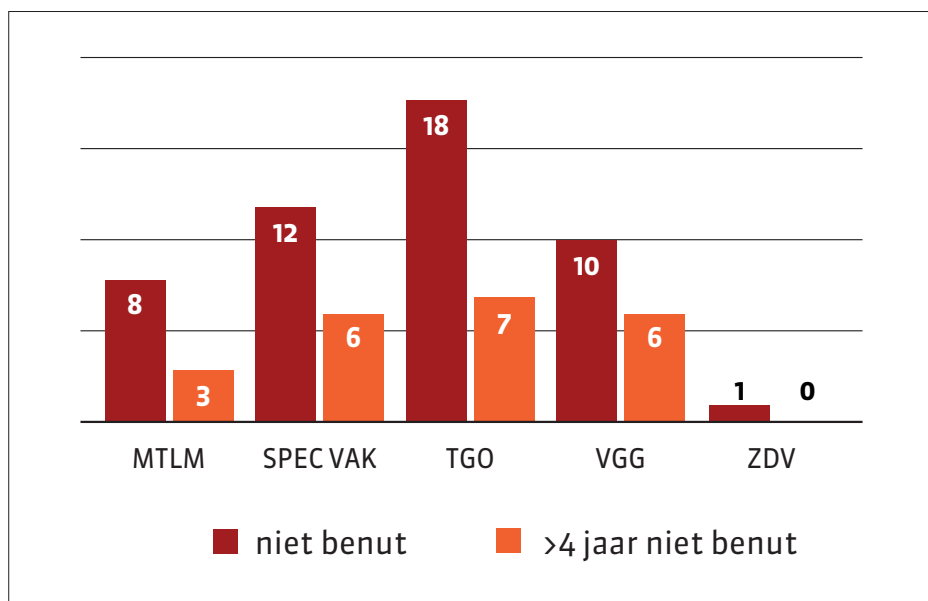
3.10 Niet-benutte keuzedelen

Het afgelopen jaar is voor het eerst de procedure toegepast om keuzedelen uit te faseren die vier of meer jaar niet benut zijn in de kwalificatiestructuur. Aan sectorkamers is de vraag gesteld of ze deze keuzedelen wilden behouden voor het register. Deze discussie heeft ertoe geleid dat een beperkt aantal van de langdurig niet-benutte keuzedelen is uitgefaseerd; het merendeel is behouden op basis van de verwachting dat ze in de toekomst toch nog benut zullen worden. Figuur 15 laat zien dat het aantal langdurig niet-benutte keuzedelen gering is. Het gaat slechts om 22 keuzedelen, nog geen 2% van het totaal.



Figuur 15 Niet benutten keuzedelen in aanbod

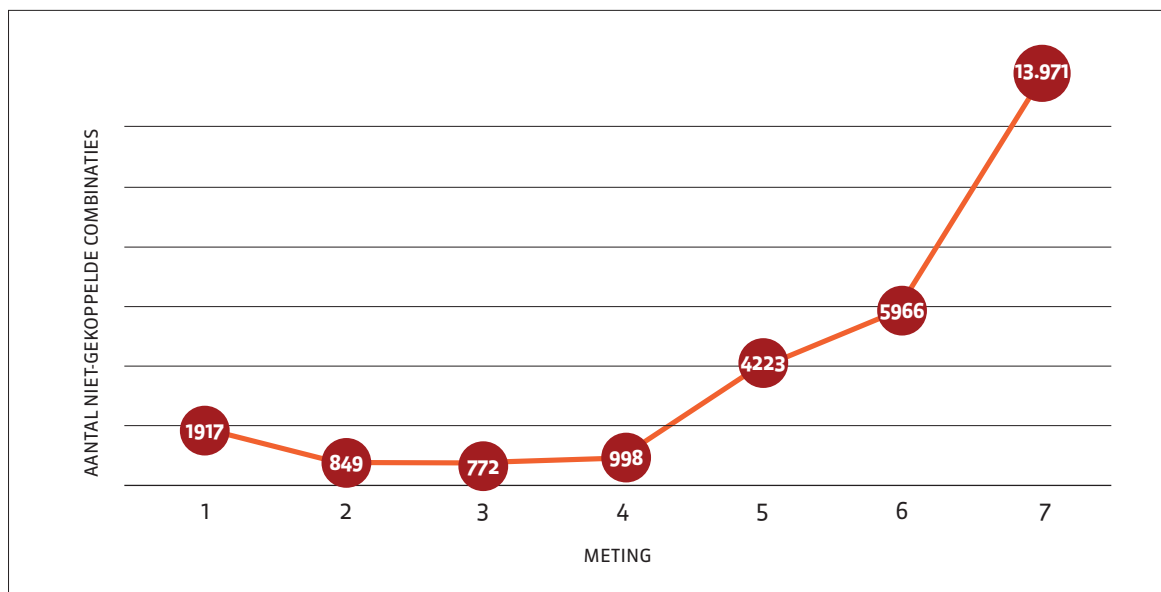
Figuur 16 geeft aan uit welke sectoren de niet benutte keuzedelen komen. In de sectoren Mobiliteit, transport, logistiek en maritiem, Specialistisch vakmanschap, Techniek en gebouwde omgeving en Voedsel groen en gastvrijheid zal opnieuw de vraag voorgelegd worden of de 22 langdurig niet-benutte keuzedelen behouden moeten blijven voor het register. Bijlage 3 geeft een overzicht van deze keuzedelen.



Figuur 16 Niet benutte keuzedelen per sector

3.11 Niet-gekoppelde keuzedeel - kwalificatie combinaties in het aanbod

Voorlopig gelden nog steeds de verplichte koppelingen tussen keuzedelen en kwalificaties voor alle keuzedelen die ontwikkeld zijn tot augustus 2020. Uit de monitor blijkt dat onderwijsinstellingen ook combinaties aanbieden die niet toegestaan zijn. Dat gebeurt deels per ongeluk door administratieve fouten en deels bewust. Figuur 17 laat zien dat scholen in toenemende mate voorsorteren op het loslaten van de koppeling getuige de sterke stijging van het aantal keuzedelen dat niet aangeboden mag worden bij een opleiding. Ten opzichte van vorig jaar is er sprake van een verdubbeling.



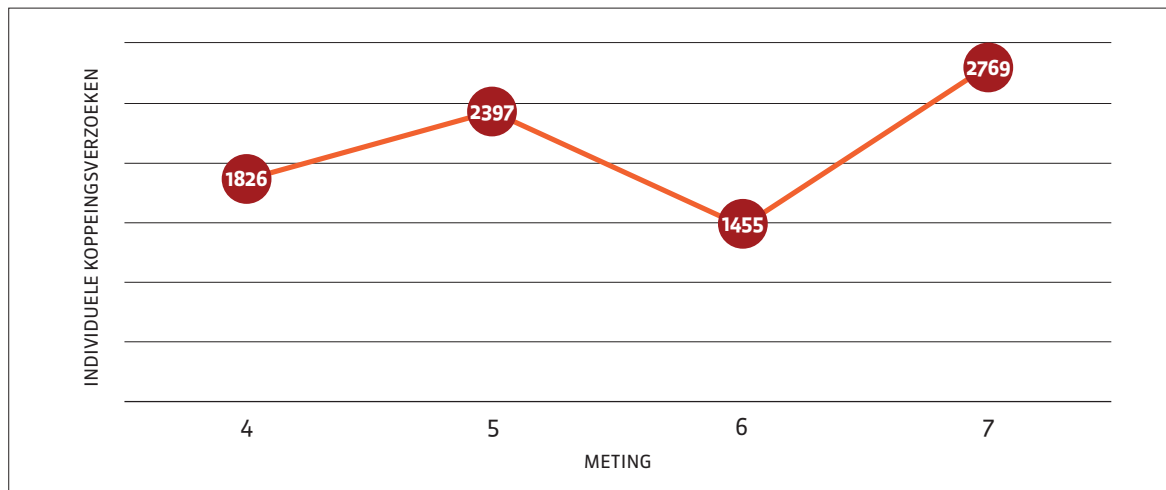
Figuur 17 Niet-gekoppelde combinaties in het aanbod

Bij nadere bestudering van de cijfers blijkt dat het vooral enkele roc's zijn die niet toegestane combinaties aanbieden.

3.12 Individuele koppelingsverzoeken

Studenten hebben de mogelijkheid een keuzedeel te kiezen dat niet gekoppeld is. Naar alle waarschijnlijkheid gebeurt dit in de meeste gevallen bij doorstroming binnen het mbo. Volgens de vrijstellingsregeling kunnen studenten hun behaalde keuzedelen meenemen naar de vervolgopleiding waarmee voldaan wordt aan de keuzedeelverplichting in de vervolgopleiding én indien dit keuzedeel ook gekoppeld is aan die vervolgopleiding. Wanneer dit niet het geval is kunnen ze een koppelingsverzoek indienen bij de examencommissie waarmee dat keuzedeel alsnog kan meetellen voor de keuzedeelverplichting.

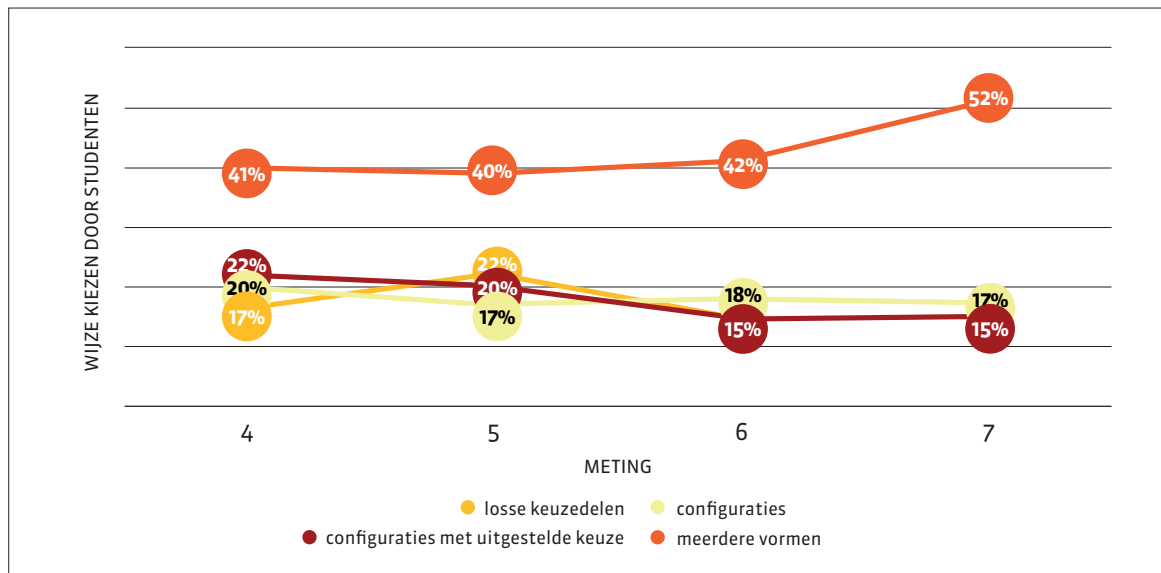
Figuur 18 laat zien dat er een opmerkelijke daling was van het aantal koppelingsverzoeken in het vorig jaar en dat er nu weer sprake is van een stijging. De verwachting is dat dit aantal nog zal stijgen tot het schooljaar waarin de verplichte koppeling niet meer van kracht is. Daarna zullen scholen allemaal zelf spelregels moeten ontwikkelen voor het verlenen van vrijstelling aan gevolgd keuzedelen.



Figuur 18 Ontwikkeling aantal individuele koppelingsverzoeken

3.13 Keuzeproces en keuzevrijheid in keuzedeelverplichting

In de monitor wordt ook altijd gekeken naar het keuzeproces: hoe kiezen studenten keuzedelen en valt er wat te kiezen voor de student?



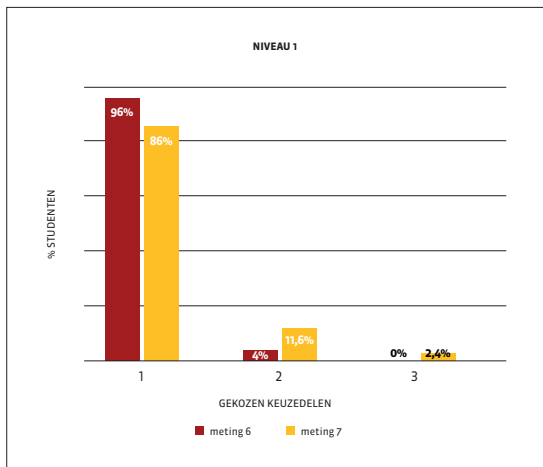
Figuur 19 Wijze van kiezen keuzedelen door studenten

Tabel 19 laat zien dat onderwijsinstellingen in toenemende mate aan de opleiding overlaten hoe het keuzeproces verloopt. Heel geleidelijk aan wordt het kiezen via configuraties minder populair.

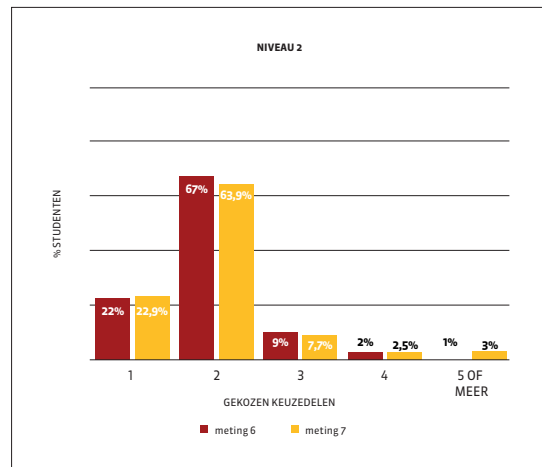
Vanuit JOB komen er nog steeds veel klachten dat studenten weinig te kiezen hebben als het gaat om keuzedelen. De monitor keuzedelen laat zien dat dat inderdaad nog steeds voorkomt, maar ook dat er wel steeds meer valt te kiezen door studenten.

In de monitor wordt de vraag voorgelegd hoeveel keuzedelen studenten gevolgd hebben. Dat zijn alle keuzedelen die ze gevolgd hebben op de onderwijsinstelling waar ze ingeschreven staan. Dat zouden dus ook keuzedelen kunnen zijn die gevolgd zijn in eerdere opleidingen op dezelfde onderwijsinstelling. Anderzijds geven de cijfers geen aan in welk jaar de studenten zitten. Niveau-4 studenten die één keuzedeel gekozen hebben zijn mogelijk studenten die nog in het eerste leerjaar zitten. De cijfers laten daardoor wel gemiddeld een goed beeld zien van het aantal keuzes dat de studenten maken tijdens hun opleiding.

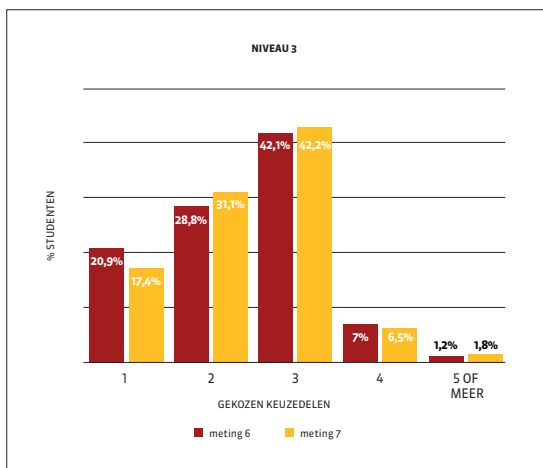
Gegeven die beperkingen geven de cijfers toch wel enig inzicht in de ontwikkeling van de keuzevrijheid van studenten. De cijfers laten zien dat er een geringe maar wel structurele groei zit in het aantal gekozen keuzedelen door studenten ten opzichte van de vorige meting. Uiteraard is er daarbij onderscheid tussen de niveaus. Dat laten de tabellen 20 t/m 23 zien. Helemaal geen keuzemogelijkheid, zoals JOB aangeeft, komt in ieder geval nauwelijks voor bij de scholen die hebben deelgenomen aan de monitor.



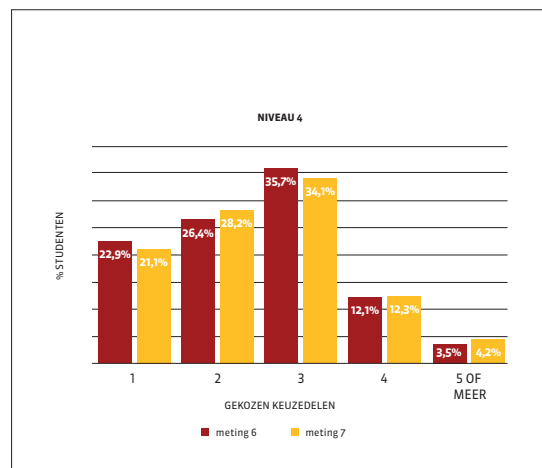
Figuur 21 Gekozen keuzedelen niveau 1



Figuur 23 Gekozen keuzedelen niveau 2



Figuur 22 Gekozen keuzedelen niveau 3



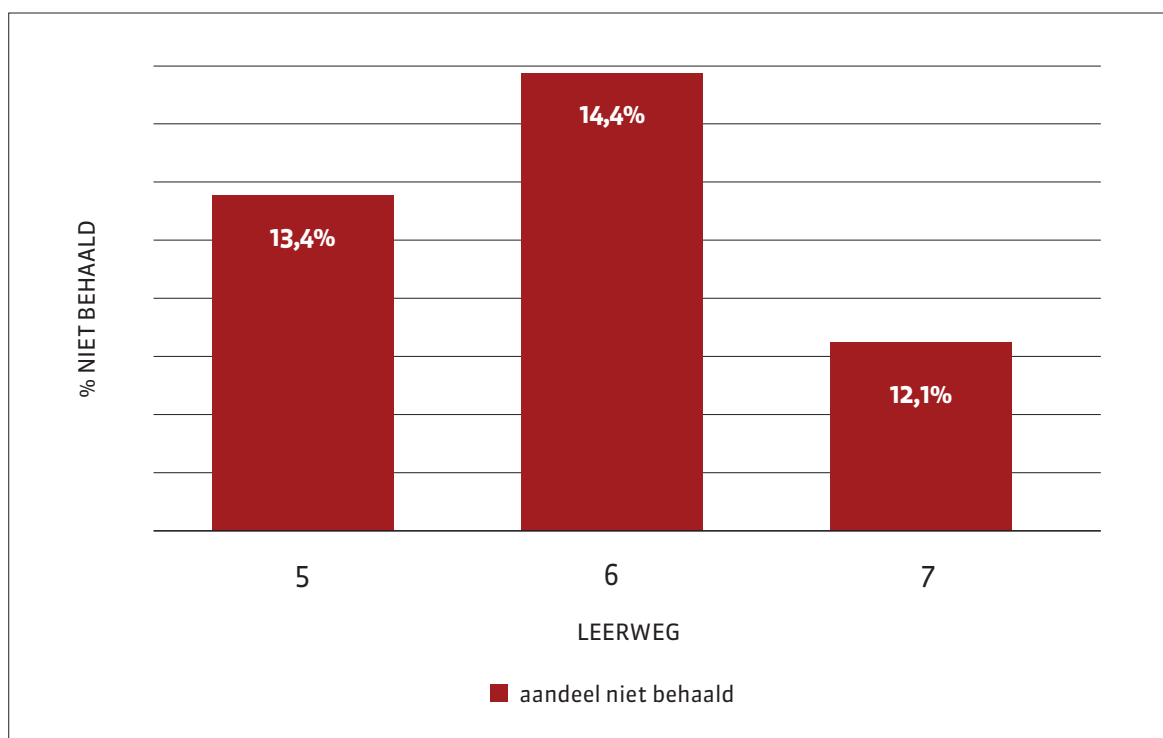
Figuur 20 Gekozen keuzedelen niveau 4

4. Resultaten voor keuzedelen

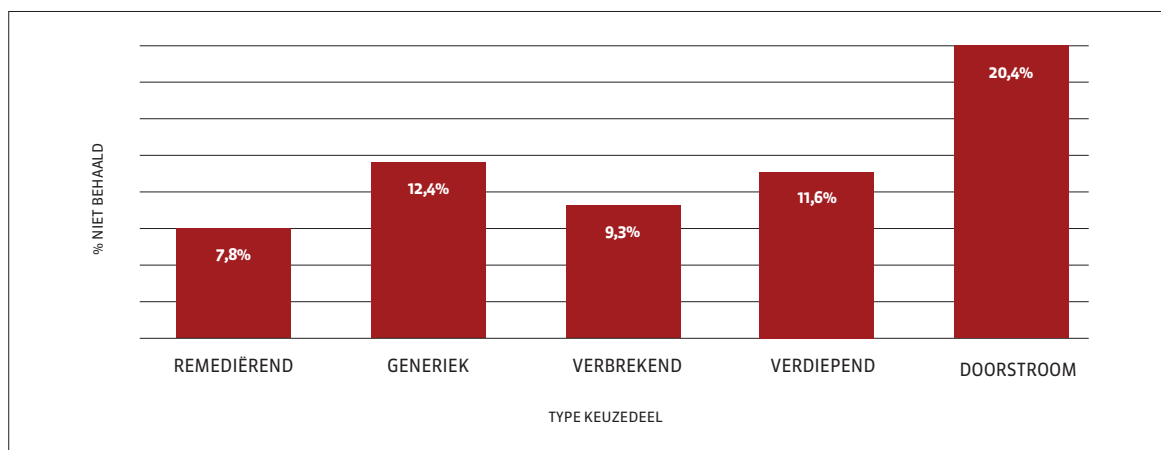
Op basis van gegevens uitgewisseld door onderwijsinstellingen met ROD is gekeken naar behaalde resultaten op keuzedelen. De hieronder getoonde resultaten vormen nog steeds geen weergave van resultaten in een normaal onderwijsjaar omdat ook het afgelopen jaar scholen nog te maken hadden met coronamaatregelen². Weliswaar is sinds vorig jaar de slaag-zakregeling van toepassing op de keuzedeelverplichting, maar er zijn vrijstellingen mogelijkheden zodat studenten hun diploma konden halen zonder volledig te hoeven voldoen aan die regeling. Het bevoegd gezag bepaalt hierbij of gebruik gemaakt wordt van deze maatregel.

4.1 Resultaten behaald op afzonderlijke keuzedelen

Het algemene beeld is dat keuzedelen geen grote blokkade vormen op het behalen van het diploma. Figuur 24 laat zien dat het percentage studenten dat een onvoldoende resultaat behaald op de keuzedelen stabiel is op 12 tot 14%. Maar er zijn wel wat verschillen tussen typen keuzedelen.



Figuur 24 Resultaten niet behaald op keuzedelen



Figuur 25 Resultaat behaald op type keuzedeel

Figuur 25 laat zien dat met name de resultaten behaald op keuzedelen gericht op doorstroom lager zijn dan op andere type keuzedelen.

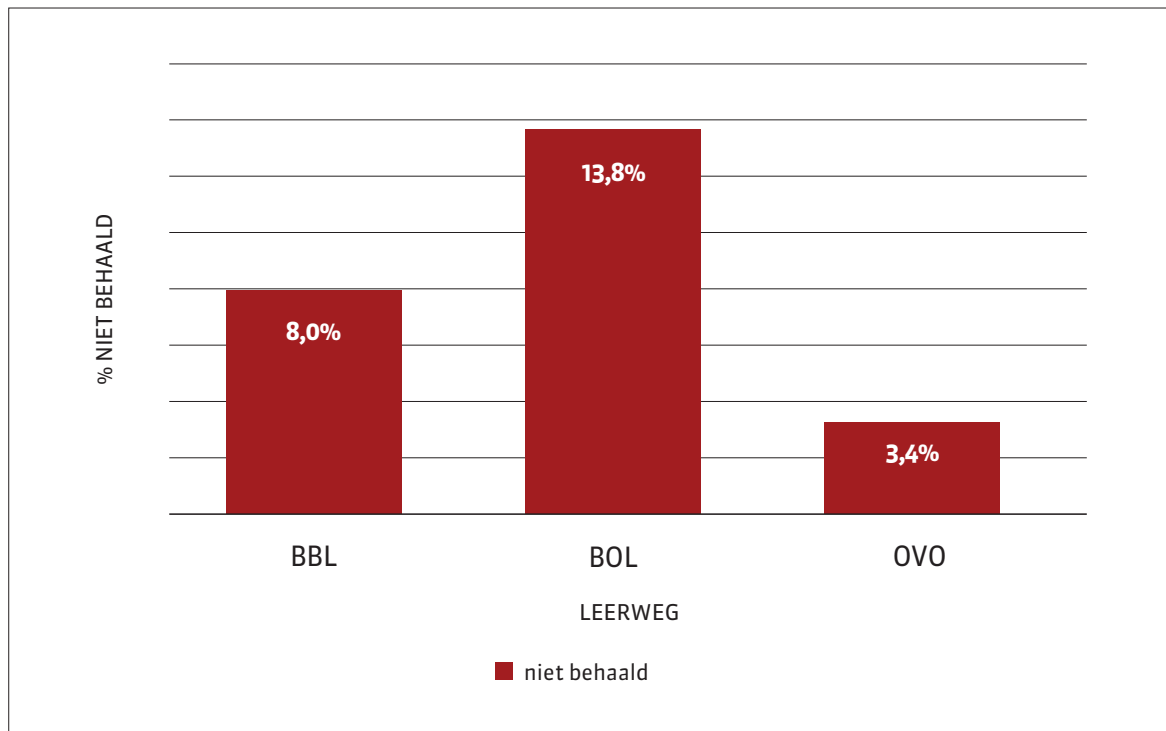
Hieronder een tabel met daarin de keuzedelen met de laagste resultaten.

Tabel 2 Keuzedelen met lage resultaten

Keuzedeel	% Behaald	Deelnemers
1 K0337 Verdieping techniek: bijzondere montagetechniek zilversmeden	0,0	1
2 K0892 Doorstroom naar HBO Aviation	0,0	1
3 K0926 Orthopedische schoentechniek	0,0	1
4 K1023 Natuur- en milieuhandhaving	10,0	10
5 K0759 Bedrijfsadministratie financiering	12,5	8
6 K0819 Marketing (verdieping)	16,7	30
7 K0775 Permanence in de bedrijfsadministratie	16,7	6
8 K0215 Drink- en HorecaWet (DHW)	18,1	138
9 K0714 Verdieping kosten in de bedrijfsadministratie	20,0	70
10 K0575 Verbreding onderhoud bedrijfsauto's, geschikt voor niveau 3 en 4	20,0	10
11 K0857 Bestuurlijke handhaving	24,9	209
12 K0973 Vliegtuigtype Familiarization training	25,0	4
13 K0942 Verdieping binoculair zien en vooronderzoek	25,9	158
14 K1018 Financiële dienstverlening in travel en leisure	28,1	114
15 K0738 Assisteren van de vastgoedmakelaar	28,2	39

Wanneer je kijkt naar het deelnemersaantal dan kun je bij aantal van de keuzedelen geen betrouwbare uitspraken doen over de zwaarte ervan. Maar wat wel opvalt dat het haast allemaal keuzedelen zijn met een hoog theoretisch gehalte en vooral keuzedelen bedoeld voor niveau-4 en inderdaad: veelal (mede) gericht op doorstroming naar het hbo.

² Lees ook de Staatscourant, "Tijdelijke regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 13 december 2021, nr. 1211173, houdende vaststelling afwijkende examenregeling mbo vanwege COVID-19 (Tijdelijk afwijkende examenregeling mbo vanwege COVID-19



Figuur 26 Resultaten per leerweg

Figuur 26 laat zien wat de behaalde resultaten zijn per leerweg. Volgens verwachting zijn die resultaten het hoogst in de derde leerweg (OVO). Praktisch in alle gevallen wordt een voldoende resultaat behaald.

4.2 Resultaten behaald op keuzedeelverplichting

Om te voldoen aan de diplomaverplichting tellen niet alleen de resultaten behaald op afzonderlijke keuzedelen. Hieronder nog eens de samenvatting van die regeling.

De slaag- zakregeling:

1. Het aantal gevolgde keuzedeel uren moet gelijk of groter zijn dan de omvang van de keuzedelenverplichting.
2. Voor tenminste de helft van het aantal gevolgde keuzedelen moet een voldoende behaald zijn.
3. Gemiddeld moet het cijfer voor de gevolgde keuzedelen een cijfer 6 of hoger zijn, waarbij geen van de cijfers lager dan een 4 mag zijn.

Er mag dus (normaal gesproken) één onvoldoende behaald worden en er moet worden voldaan aan het aantal gevolgde studiebelastingsuren. Het aantal uren is afhankelijk van het type opleiding en varieert van 240 tot 960 uur. Die laatste categorie gaat overigens waarschijnlijk vanaf het nieuwe schooljaar verdwijnen. Bij vierjarige middenkaderopleidingen gaat de keuzedeelverplichting dan omlaag van 960 naar 720 uur. Vooruitlopend daarop zijn keuzedelen met deze omvang in het register al verdwenen of aangepast.

Evenwel in het afgelopen coronajaar hoeven studenten een keuzedeel niet af te ronden met een examen zoals te lezen in de tijdelijke coronamaatregel in het kader.

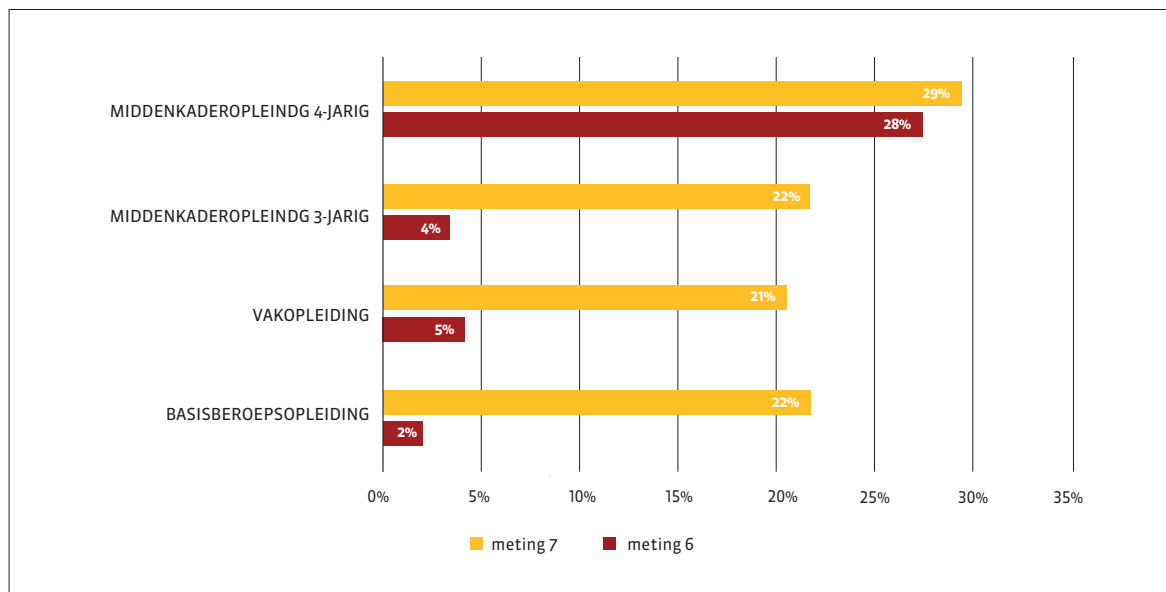
Wanneer een keuzedeel niet kan worden geëxamineerd, moet dat dan op het diploma worden vermeld?

Als een keuzedeel niet met een examen kan worden afgesloten, is er geen resultaat om te vermelden op de cijferlijst, behorend bij het diploma. Dit wordt uiteraard ook niet op het diploma zelf vermeld, aangezien niet behaald. Het is raadzaam dit wel aan te tekenen in het diplomadossier van de student. Aangezien er geen resultaat is kan ook geen resultaat van keuzedeel worden meegenomen naar een vervolgopleiding. Dit betekent dat op basis van het behaalde diploma geen vrijstelling zal zijn gebaseerd op betreffende keuzedeel.

Bron: FAQ MBO Raad over corona 2020

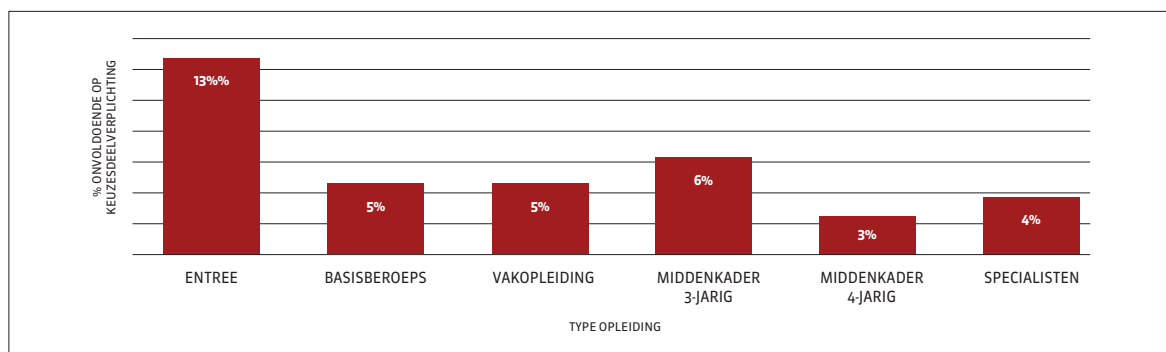
Naar alle waarschijnlijkheid verklaart dat het beeld dat naar voren komt uit figuur 27. Op basis hiervan zou 20 tot 25% van de studenten in het mbo zijn diploma niet mogen halen omdat niet voldaan is aan de eerste eis uit de slaag-zakregeling: “Het aantal gevolgde keuzedeel uren moet gelijk of groter zijn dan de omvang van de keuzedelenverplichting”.

We gaan ervan uit dat de scholen die mee hebben gedaan aan de monitor veel gebruik gemaakt hebben van deze coronamaatregel. Studenten hebben mogelijk wel voldoende keuzedelen gevolgd maar hebben geen resultaat behaald zodat er niks uitgewisseld is met ROD waardoor het lijkt alsof er ook geen keuzedeel gevolgd is. Het kan uiteraard ook zijn dat er feitelijk minder uren besteed is aan de keuzedeelverplichting.



Figuur 27 Aandeel niet behaalde uren op keuzedeelverplichting

Wanneer gekeken wordt naar alleen de studenten die wél hebben voldaan aan de uren die gelden voor de keuzedeelverplichting dan zien we dat slechts weinig studenten zakken. Dat is in lijn met de resultaten behaald op afzonderlijke keuzedelen in de vorige paragraaf. De Entree-opleiding heeft – in lijn met voorgaande metingen - het hoogste zakpercentage van 13%. Op basis hiervan kan je afleiden dat de keuzedeelverplichting nauwelijks effect heeft op het diplomarendement in het mbo. Ervan uitgaande dat de “niet-behaalde uren” een tijdelijk effect is als gevolg van de coronamaatregelen.



Figuur 28 Onvoldoende resultaat op keuzedeelverplichting - wel voldaan aan uren - per type opleiding

Bijlage 1: Verantwoording opzet onderzoek

Sinds de introductie van de keuzedeelverplichting 2016 brengt de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) in kaart hoe het staat met de keuzedelen in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). In deze 7e Monitor Keuzedelen zijn vanuit verschillende invalshoeken gegevens over de keuzedelen bijeengebracht: DUO heeft van de SBB het keuzedelenregister ontvangen dat actuele informatie bevat over alle keuzedelen. Vervolgens heeft DUO via een enquête bij zowel bekostigde als niet-bekostigde mbo-instellingen gegevens verzameld over ondermeer het aanbod van keuzedelen bij deze instellingen en de keuze van keuzedelen door mbo-studenten. Tot slot heeft DUO vanuit de eigen registers informatie verzameld over de behaalde resultaten op de keuzedelen. Deze gegevens zijn gekoppeld en verrijkt met enkele gegevens uit het crebo-register, het brinbestand, het 1CijferMBO-bestand en met gegevens uit eerdere Monitors Keuzedelen.

De Monitor Keuzedelen bestaat uit de volgende deelproducten:

- de voorliggende tabellenset
- een viertal dashboardbestanden
- instellingsrapportages voor elk van de deelnemende onderwijsinstellingen.

Bewerking bronbestanden

Het keuzedelenregister is ingelezen en consistent gemaakt. Er is een selectie gemaakt op keuzedelen met begingeldigheid vóór 1 augustus 2020 (de peildatum van het huidige onderzoek). Als er meerdere waarden m.b.t. de eindgeldigheid van het keuzedeel voorkwamen in het keuzedelenregister, is er - indien mogelijk - geselecteerd op het record zonder datum, of anders op het record met de meest recente datum.

In het bestand met responsgegevens over het aanbod en de gemaakte keuzes is gecontroleerd of de kwalificatiecodes voorkwamen in het crebo-bestand. Het bijbehorende kwalificatieniveau is overgenomen vanuit het crebo-bestand. Een vijftal recente kwalificatiecodes (25695 t/m 25699) zijn gehercodeerd naar hun eerdere equivalenten, om koppeling met het keuzedelenregister mogelijk te maken.

Kwaliteit van de gegevens

De gegevens over het aanbod en de gemaakte keuzes zijn afkomstig uit een enquête. Niet alle instellingen hebben deelgenomen aan deze enquête. Dit betekent dat de werkelijke omvang van het aanbod en de gemaakte keuzes vrijwel zeker groter is dan gepresenteerd in de tabellen. In de respons van de instellingen kwamen incidenteel onzuiverheden voor: sommige keuzedeel- en kwalificatiecodes kwamen niet overeen met de keuzedelen en kwalificaties uit respectievelijk het keuzedelenregister en het crebo-bestand. Bij een aantal instellingen lijkt het erop dat het antwoordmodel t.b.v. de registratie van gemaakte keuzes niet volledig of onjuist is ingevuld: deze instellingen gaven (aanzienlijk) minder gemaakte keuzes door dan vermoed mag worden op basis van het aantal inschrijvingen. Er is dan ook voorzichtigheid geboden bij de interpretatie van deze gegevens.

Bijlage 2: Begrippen en definities

Aanbod

Het keuzedelenaanbod bestaat uit de keuzedelen die aangeboden worden door de opleiding en waaruit de mbo-student zijn/haar keuze kan maken. In de praktijk komt het soms voor datinstellingen keuzedelen bij opleidingen aanbieden die niet als combinatie opgenomen zijn in het keuzedelenregister van de SBB. In zulke gevallen spreken we van ‘niet-gekoppelde keuzedeel-opleiding combinaties’ in het aanbod.

Basisberoepsopleiding

Opleiding op niveau 2. Leidt op voor uitvoerende werkzaamheden (duur 2-3 jaar).

Brinbestand

Databestand dat instellingsgegevens bevat (zoals naam, code, type, adres) van alle onderwijsinstellingen in Nederland.

Certificaat

Sommige keuzedelen kunnen, na succesvolle afronding, resulteren in de afgifte van een certificaat. Dit betreft het keuzedelen die een meerwaarde hebben voor werkenden en werkzoekenden: ze hebben een zelfstandige betekenis op de arbeidsmarkt en bevorderen een bredere inzetbaarheid of betere toerusting op veranderende beroepsvereisten. De school kan alleen een certificaat uitreiken als er geen diploma is behaald. Behaalde certificaten worden door DUO geregistreerd in Bron en in het diplomaregister.

Configuraties

De keuzedelen kunnen binnen de opleiding als ‘losse keuzedelen’ aangeboden worden (d.w.z. de student kan elke combinatie van keuzedelen selecteren), als ‘configuratie’ (d.w.z. keuzedelen worden in de vorm van ‘sets’ aangeboden en de student kiest een van de aangeboden sets) of worden als beide (als configuraties, maar ook los) aangeboden.

Crebo-register

Register waarin alle beroepsopleidingen zijn opgenomen.

Entreeopleiding

Opleiding op niveau 1. Leidt op voor eenvoudig uitvoerende werkzaamheden (duur 0,5-1 jaar). Ook wel ‘Assistentopleiding’ genoemd.

Gekoppelde keuzedelen (resultaten)

Dit betreft keuzedelen die gekoppeld zijn aan een kwalificatie.

Keuze

Het keuzedeel/de keuzedelen die een mbo-student heeft gekozen.

Keuzedeel

Sinds de herziene kwalificatiedossiers vanaf 1 augustus 2016 maken keuzedelen deel uit van de beroepsopleiding, naast het basisdeel en het profieldeel. Binnen een gegeven opleiding ligt het basis- en profieldeel steeds vast. De keuzedelen zijn ter ‘vrije invulling’ van de student en zijn daarmee te zien als ‘keuzevakken’.

Keuzedelenregister

Register van keuzedelen samengesteld door de SBB waarin alle wettelijk toegestane koppelingen tussen keuzedelen en kwalificaties zijn opgenomen, aangevuld met een aantal andere variabelen waaronder sectorkamer, marktsegment, penvoerderdossier en begin- en einddatum van de geldigheid van de koppeling.

Kwalificatiecode

Code van de opleiding. Ook wel crebo-code genoemd. Deze term wordt vervangen door de term “erkende opleidingscode”

Leerweg

Een mbo-student kan ingeschreven staan binnen de beroepsopleidende leerweg (BOL), beroepsbegeleidende leerweg (BBL) of derde leerweg (OVO/ODT). In de tabellen waar het gaat over de (niet) behaalde resultaten wordt ook het type ‘examenkandidaat’ (EX) onderscheiden. Dit is niet zozeer een leerweg alswel een inschrijvingsvorm. Een inschrijving als examenkandidaat geeft geen recht op het volgen van onderwijs, maar enkel op het (opnieuw) afleggen van examens.

Losse keuzedelen (resultaten)

Keuzedelen die niet gekoppeld zijn aan een behaald diploma

Middenkaderopleiding

Opleiding op niveau 4. Leidt op tot volledig zelfstandige uitvoering van werkzaamheden met een brede inzetbaarheid of specialisatie (duur 3 of 4 jaar).

Niet-aangeboden keuzedeel

Een keuzedeel dat wel voorkomt in het keuzedelenregister van de SBB, maar dat bij geen enkele mbo-instelling/opleiding terugkomt in het aanbod.

Niet-benut aanbod

Keuzedelen die worden aangeboden door een bepaalde opleiding, maar door geen enkele student zijn gekozen.

Niet-gekoppelde keuzedelen

Sinds oktober 2020 worden nieuwe keuzedelen niet meer gekoppeld aan kwalificaties. Dat betekent dat scholen de vrijheid hebben om zelf te bepalen bij welke opleiding ze deze keuzedelen willen aanbieden. Deze keuzedelen worden wel ‘ontwikkeld voor’ één of meerdere kwalificaties en hebben een sectorkamer als penvoerder. Uiteindelijk blijven de sectorkamers wel verantwoordelijk voor het onderhoud van de keuzedelen.

Niet gekoppelde keuzedeel-opleiding combinaties

Combinaties van keuzedelen en kwalificatiecodes die voorkomen in het aanbod van scholen, maar die niet voorkomen in het keuzedelenregister.

Niveau

Niveau van de opleiding. Ook wel ‘kwalificatieniveau’ genoemd. Het niveau van de opleiding wordt bepaald op basis van het crebo-register.

Resultaat

Een gevolgd keuzedeel waarvan in Bron is vastgelegd of de student deze behaald of niet-behaald heeft. Resultaten van keuzedelen worden geregistreerd op het moment dat de student uitgeschreven wordt bij de mbo-instelling.

ROD

ROD: Registratie onderwijsdeelnemers: registratie van alle gegevens van leerlingen zoals behaalde resultaten, diploma’s

Sectorkamer

In de sectorkamers maken onderwijs en bedrijfsleven sectorspecifieke afspraken over de uitvoering van de wettelijke taken, waaronder afspraken die betrekking hebben op het onderhouden van de kwalificatiestructuur van het mbo.

Soort keuzedeel

Er zijn vijf soorten keuzedelen: remediërend, generiek, verbredend, verdiepend en doorstroom.

Specialistenopleiding

Opleiding op niveau 4. Leidt op tot volledig zelfstandige uitvoering van werkzaamheden met een brede inzetbaarheid of specialisatie. (kopstudie van 1 jaar).

Studiebelastinguren

De omvang van een (onderdeel van een) opleiding uitgedrukt in aantal benodigde studieuren. De studiebelasting van een jaar voltijdstudie is 1600 uur. Een vierjarige opleiding kent dus een studiebelasting van 6400 uur. Keuzedelen kennen een studiebelasting van 240, 480 of 720 uur.

Type instelling

Het type mbo-instelling, bijvoorbeeld een ROC-instelling of AOC-instelling.

Uitgestelde keuze

Een school/instelling die met configuraties werkt kan ervoor kiezen om binnen de configuratie ruimte vrij te laten voor een later te kiezen keuzedeel door de student. Dit wordt een uitgestelde keuze genoemd.

Vakopleiding

Opleiding op niveau 3. Leidt op tot volledig zelfstandige uitvoering van werkzaamheden (duur 2-3 jaar).

Verzoek tot koppeling

Dit kan twee betekenissen hebben:

1. Een verzoek van een student aan de examencommissie om toestemming te verlenen een keuzedeel, dat geen onderdeel uitmaakt van het aanbod van de opleiding, onderdeel te maken van het individuele diplomaprogramma. Dit verzoek kan worden toegelaten of worden afgewezen.
2. Een verzoek aan SBB om een keuzedeel te koppelen aan een kwalificatie zodat dit keuzedeel opgenomen kan worden in het aanbod van de betreffende kwalificaties. Dit is alleen nog van toepassing voor keuzedelen die ontwikkeld zijn voor oktober 2020. Voor keuzedelen die na die datum ontwikkeld zijn geldt dat ze niet meer gekoppeld zijn en scholen de vrijheid hebben ze aan te bieden waar ze dat zelf relevant vinden (mits het keuzedeel niet overlapt met de kwalificatie-eisen).

Vormende vakken

Mbo-scholen mogen gemotiveerd afwijken van de keuzedeelverplichting met een onderdeel van 240 klokuren studielast. Deze uren moeten dan worden ingevuld met onderwijs in het teken van persoonlijke, culturele of levensbeschouwelijke vorming. Deze mogelijkheid om af te wijken geldt niet voor de entree- en specialistenopleidingen. De vorming hoeft niet geëxamineerd te worden (vorming maakt dus geen onderdeel uit van de slaag-/zakbeslissing);

Gebruikte afkortingen

- AOC(V) - agrarisch opleidingscentrum (met voortgezet onderwijs)
- BOL - beroepsopleidende leerweg
- BBL - beroepsbegeleidende leerweg
- Bron -basisregistratie onderwijs (nu ROD, registratie onderwijsdeelnemers)
- CREBO - Centraal register beroepsonderwijs: een systematische verzameling gegevens over beroepsopleidingen en bijbehorende opleidings- en exameninstellingen (wordt jaarlijks vastgesteld).
- DOV - doveninstituut
- DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs
- ERK - erkende instelling
- EX - examenkandidaat
- HBOS - hogeschool
- OVO - overig onderwijs, inclusief overige opleidingen deeltijd (ODT). Ook wel derde leerweg genoemd.
- SBB - Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven
- ROC(V) - Regionaal opleidingscentrum
- NBI - niet bekostigde instelling (synoniem met 'erkende instelling').

Bijlage 3: Overzicht meerjarig niet benutte keuzedelen

Deze lijst laat zien welke keuzedelen tenminste vier jaar achtereenvolgens niet opgenomen zijn in het aanbod van scholen die mee hebben gedaan aan de monitor keuzedeel en waar ook geen resultaten op behaald zijn. Op basis hiervan liggen ze voor om uit gefaseerd te worden door sectorkamers.

Sectorkamer	Code	Keuzedeel	Geldig vanaf
Spec Vak	K0154	Grond- en detailpatronen voor schachtonderdelen maken	20160301
Spec Vak	K0166	Onderwerken vervaardigen	20160301
Spec Vak	K0169	Schachten vervaardigen	20160301
Spec Vak	K0213	Artikelkennis juweliersbedrijf	20160301
TGO	K0078	Organiseren van gladheidbestrijding	20160301
TGO	K0115	Verdieping kunststofvloeren	20160301
TGO	K0127	Vorbereiding op Gezel dekvloerenlegger (niveau 3)	20160301
TGO	K0173	Specialisatie KCA en asbest	20160301
TGO	K0220	Betonreparatie	20160301
TGO	K0427	Inzetbaarheid en optimalisatie AMBOR materieel	20160301
VGG	K0045	Gevelonderhoud	20160301
VGG	K0172	Schoonmaken van rollend materieel en bussen	20160301
VGG	K0379	Verdieping personeelsgesprekken	20160301
Spec Vak	K0477	Handgraveren II	20160412
VGG	K0474	Inleiding in de voedingstechnologie	20160412
VGG	K0607	Verdieping experimental design	20160719
TGO	K0688	Meubels en (scheeps)interieurs plaatsen	20161012
MTLM	K0754	Verdieping bootsman	20170519
MTLM	K0755	Verdieping dekman (break-bulk)	20170519
MTLM	K0756	Verdieping radioman-dek	20170519
VGG	K0748	World Class Manufacturing	20170719
Spec Vak	K0863	Historische vleugels en piano's	20171026

Bijlage 4: Deelnemers monitor keuzedelen

ROC's

Landstede
ROC West-Brabant
ROC Albada College
ROC Kop v Noord-Holland
Koning Willem I College
ROC Friese Poort
ROC Da Vinci College
ROC Graafschap College
Rijn IJssel
ROC Midden Nederland
ROC Ter AA
mboRijnland
Zadkine
ROC Gilde Opleidingen
Noorderpoort
ROC Tilburg
ROC Leeuwenborgh
ROC Horizon College
Scalda
ROC Drenthe College
ROC van Amsterdam
Regio College
ROC Mondriaan
ROC van Twente
ROC de Leijgraaf
MBO Amersfoort

AOC's

Terra
Wellantcollege
Clusius College
Helicon
zone.college

Vakopleidingen

Mediacollege Amsterdam Ma
STC
Grafisch Lyceum R'dam
SiNTLUCAS
Leidse Instr Makers Sch
Nimeto SGM v Mbo Kmbo
C I B A P
SVO

NBI's

Tio
Business School Notenboom
Leidse Onderwijsinstellingen BV
KCL Kappers Coll Limburg bv
Capabel Onderwijs Groep B.V.
STOC
Philipse
Variva Edu Academy.
Smink Culinair
Stichting Vakopleiding Techniek
Essenzo
BBO de Schalm

Rapportage Monitor Keuzedelen meting 7 - december 2021

Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven

Louis Braillelaan 24 2719 EJ Zoetermeer Postbus 7259

2701 AG Zoetermeer 088 338 00 00 s-bb.nl